Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 15. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 26-го СІЧНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 26, 1984 No. 15. VOL. XCI.

Помер визначний учений Олександер Архімович

Розендейл, Н. Й. — Тут на 92-му році життя помер у четвер, 19-го січня, визначний учений-ботанік і український науково-громадський діяч проф. д-р Олександер З. Архімович, залишивши в смутку дружину проф. д-р Кіру Архімович, двох доньок, сина, внуків та правнука, і всю українську громаду, особливо український науковий світ.

Похоронні відправи відбулися в неділю й понеділок 22-го і 23-го січня в Церкві-Пам'ятнику св. Андрія Первозванного в Савт Бавнд Бруку, і там поховано тлінні останки св. п. О. Архімовича на українському православному цвинтарі св. Андрія.

Олександер Архімович

Св. п. Олександер Архімович народився 23-го квітня 1892 року в Україні. Студіював він у Київському університеті природничі науки, свої студії агрономії і біології завершивши ступенем магістра в Київському Політехнічному Інституті в році 1922. Докторат з біології здобув О. Архімович на Київському університеті в 1938 році. Поруч з працею викладача по різних вищих школах України, не кидав О. Архімович праці науково-дослідницької та селекціонерської, і ми бачимо його на різних важливих наукових постах в Академії наук в Києві та по різних дослідницьких установах, чи це було в Білій Церкві, чи в Житомирі, чи в Києві.

Після закінчення Другої світової війни св. п. професор певний час працював за його фахом у Еспанії, а в 1953 році переїхав до Ню Йорку, де він був незвичайно активний на форумі Української Вільної Академії Наук (був її президентом), Наукового Товариства ім. Шевченка, Українського Технічного Інституту, Українського Історичного Товариства тощо. Проф. д-р О. Архімович як учений має багато друкованих наукових праць, які появлялися по багатьох наукових періодиках у вільному світі. Писав св.п. проф. д-р Архімович також на науково-популярні теми, в тому дописуючи також до „Свободи" та до інших українських періодиків. Перелік усіх наукових праць проф. д-ра О. Архімовича становить дуже імпозантний список, як і його почесні членства по багатьох престижевих наукових установах у світі. З відходом у вічність проф. д-ра О. Архімовича закрилася ще одна золота сторінка діяльности українського науковця для прослави української науки у світі.

ЗВЕРНЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ КООРДИНАЦІЙНОЇ РАДИ ДО УКРАЇНСЬКОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ГРОМАДИ

Українці Америки!

На останніх нарадах Екзекутиви Української Американської Координаційної Ради, що відбулися в грудні м.р., намічено плян діяльности на біжучий 1984 рік.

При цьому стверджено, що багато місцевостей в ЗСА все ще не мають в себе організацій, які об'єднували б всю громаду даної місцевости з різними відділами та індивідуальним членством і репрезентували б свої громади подібно, як це робили в минулому відділи УККА.

Тому, що відділи УККА тепер не репрезентують в цілости громад, а справа організаційного охоплення цих громад в системі Української Американської Координаційної Ради є дуже важливою, Екзекутива УАКРади звертається з проханням і апелем до активістів і людей доброї волі заснувати такі організації в себе, де їх ще немає, і повідомити про це Екзекутиву УАКР.

Організації засновані на статуті УАКРади стають автоматично представниками УАКРади з правом репрезентувати всю громаду в даній місцевості з різними відділами та індивідуальним членством.

До часу оформленя таких громадських організацій ці функції можуть виконувати тимчасово будь-які організації, які співзвучні з принципами УАКРади.

Не потребуємо доказувати, що від вашої підтримки залежатиме дальший розвиток і діяльність УАКРади. Приєднуванням якнайбільшого числа членства і збірковою акцією членських вкладок ми скріпимо наші сили, що вможливить УАКРаді і її проводові здійснити наші пляни і задуми. Успіх цих заходів залежить від вашої всебічної підтримки і співпраці, яких у вас прохаємо і яких від вас очікуємо.

За скоре полагодження справи і повідомлення нас про ваші заходи будемо щиро вдячні. За додатковими інформаціями просимо звертатися до нашого бюра в Ню Йорку на адресу: Ukrainian American Coordinating Council, 140 Second Ave. New York, N. Y. 10003.

Екзекутива
Української Американської Координаційної Ради

РОЗПОЧАЛАСЬ ЧЕРГОВА СЕСІЯ КОНҐРЕСУ ЗСА

Вашінгтон. — В понеділок, 23-го січня ц.р., тут знову розпочались наради 98-го Конґресу ЗСА, другі і останні в цьому році перед президентськими виборами.

Наради почалися спокійно в Сенаті, але в Палаті Репрезентантів спікер Томас О'Нілл „оживив" їх своєю заявою про те, що Конґрес в наступному місяці таки буде змушений розглянути справу неефективної політики Уряду на Близькому Сході і застановлятиметься над виведенням з Бейруту американських морських піхотинців, життя яких загрожене терористичними актами місцевих і позамісцевих екстремістів, які, до речі, перевели трагічний самовбивчий замах на головні квартири ЗСА і Франції. При тому Т. О'Нілл пригадав присутнім конґресменам про загибіль в цьому атентаті 241 американського вояка і підкреслив, що Палата Репрезентантів не може довше спокійно приглядатися до цієї справи.

Лідер республіканської більшости в Сенаті сен. Говард Бейкер натомість заявив, що Сенат покищо не думає міняти резолюції про війну і перебування американських збройних сил поза кордонами ЗСА, зокрема в Ливані. На підставі цієї резолюції американський військовий мирний контингент має право перебувати, якщо це таке бажання Уряду, в Ливані, зглядно в Бейруті, до квітня 1985 року.

Президент Роналд Реґен заявив лідерам обидвох палат Конґресу в телефонічній розмові, що він надіється на позитивну співпрацю з ними в дусі двопартійности і шуканні позитивної розв'язки в усіх важких питаннях. Р. Реґен поїде до Капітолю і особисто розмовлятиме з республіканськими і демократичними лідерами Конґресу.

Є три основні проблеми, над якими застановлятимуться законодавці в найближчому часі: Ливан і перебування там так званого мирного корпусу чотирьох держав; проблеми в Центральній Америці і високий дефіцит в урядовому бюджеті. Друга сесія триватиме тільки 135 днів в цьому році, щоб таким чином дати можливість тим конґресменам і сенаторам, які стають до перевиборів, зайнятись своєю передвиборчою кампанією.

Політичні спостерігачі кажуть, що навіть коли Палата Репрезентантів прийме резолюцію про виведення американських морських піхотинців з Бейруту, то вона не перейде в Сенаті, якщо взагалі прийде до голосування.

Ю. АНДРОПОВ ВІДГУКНУВСЯ

Москва. — Совєтський лідер Юрій Андропов відповів у вівторок, 24-го січня, на заклик президента Роналда Реґена покращати відносини з Совєтським Союзом, заявивши, що Кремль цінить діялог зі З'єднаними Стейтами Америки, але він потребує „практичних дій" з американського боку, щоб переконатися, що Вашінґтон поступає щиро.

У письмовому тексті, представленому у формі інтерв'ю з органом совєтської комуністичної партії газетою „Правда", Ю. Андропов не запропонував жадних нових варіянтів на переговорах про ядерні ракети середнього засягу, а також щодо інших питань, про які велися переговори і зірвання яких викликало погіршення відносин між ЗСА і СССР.

Але висловлювання Андропова були не такі різкі, як інші попередні висловлювання совєтського керівництва, особливо промова міністра закордонних справ Андрея Громика, яку він виголосив у Стокгольмі на конференції в справах безпеки в Европі.

Висловлювання, які приписують Андропову, який не появлявся публічно вже п'ять місяців і який правдоподібно є важко хворий, були проведені офіційним совєтським агентством ТАСС наперед і опубліковані в середу у „Правді". Агентство ТАСС представило цей матеріял як „відповіді на питання", тобто розмову Андропова з кореспондентом „Правди". Таке представлення справи означає в совєтській практиці, що відповіді були дані у письмовій формі.

Андропов висловив декілька думок, які спрямовані на покращання відносин. Відносно ракет середнього засягу він сказав, що Кремль готовий укласти угоду на „конструктивній, взаємно прийнятній основі". Але щоб уможливити це, сказав Андропов, ЗСА та їхні західні союзники повинні „проявити готовість повернутися до становища", яке існувало перед початком розміщення американських ракет типу Першінґ-2 і крилатих ракет у Західній Европі.

Державний департамент заявив, що він студіює заяву Андропова і покищо стримується від будь-яких оцінок заяви совєтського лідера.

Відбудеться кінцеве засідання Крайового Громадського Комітету

Філядельфія (ПС КГК). — Президія Крайового Громадського Комітету для вшанування пам'яті жертв Великого голоду в Україні в 1932-33 роках повідомляє всіх членів керівних і контрольних органів, що ліквідаційне засідання Комітету відбудеться в суботу, 28-го січня ц.р., в Головній Канцелярії Українського Народного Союзу в Джерзі Сиґі, Н.Дж. Початок точно о год. 11-ій перед полуднем.

В порядку нарад передбачено підсумки діяльности Комітету в 1983 році, звіт фінансових оборотів і звіт з переведеної контролі. Одною з найважливіших справ цього засідання буде рішення, чи перевести повну ліквідацію Комітету, чи залишити його існування в якійсь формі.

Повідомляється також, що кінцеві сходини Вашінґтонського комітету відбудуться у п'ятницю, 3-го лютого ц.р., в залі св.Софії, 2615 30-та вулиця Н.В., о год. 6:30 увечері. Проситься всіх членів Вашінґтонського комітету, як також усіх тих громадян, які в будь-який спосіб співпрацювали з Вашінґтонським комітетом, прибути на ці сходини.

Відбулося пленарне засідання Ради Директорів УІА

Ню Йорк (УІА — Р. С-кий). — У п'ятницю, 20-го січня ц.р., відбулось перше у цім році пленарне засідання Ради Директорів Українського Інституту Америки (УІА). Засідання відкрив і ним проводив інж. Володимир Назаревич, президент Інституту. Секретарка УІА інж. Марія Гончаренко заздалегідь розіслала копії протоколів з трьох попередніх засідань усім членам Ради Директорів і вони були з малими поправками одноголосно прийняті.

Зенон Баб'юк, скарбник Інституту, подав фінансовий звіт за останній рік, який виявив невелику надвишку. Більшість видатків пішла на адміністрацію, конечні направи будинку і переведення численних освітніх курсів.

Д-р Юрій Кушнір, новообраний голова Організаційної комісії УІА, відчитав листу кандидатів на членів Інституту, які присутні одноголосно затвердили. Серед них довічними членами були: Іванна Джус, д-р Дмитро Коструб'як (Мериленд) д-р Андрій О. Левицький (Чикаго), д-р Ярослав Миндюк (Нюарк), д-р Ярослав Музичка (Огайо), д-р Мирослав Прокоп, інж. Степан Сливоцький, д-р Степан Тимків (Мериленд), д-р Богдан Целевич, д-р Богдан Фараонів (Чикаго) і Надія Троян як член-прихильник.

Лідія Савойка, голова Комісії суспільної опіки, розповіла про великий успіх імпрези „Різдво навколо світу", яка відбулась 21-го грудня з участю біля 700 присутніх і яка спопуляризувала серед неукраїнської публіки не тільки Інститут чи українську громаду в Ню Йорку, але взагалі українську справу і її культурну спадщину. Вона показувала вирізки з часописів на різних мовах. У цих дописах автори висловлювались дуже прихильно про це святкування.

Ред. Роман Чайковський, який перейняв провід Комісії громадських зв'язків від її довголітнього голови д-ра Ростислава Сочинського, розповів про працю, яку він з його заступником Юрієм Мартинюком та іншими членами Комісії плянують вести в майбутньому, а саме: крім інформацій до преси про діяльність Інституту, вони далі продовжуватимуть організацію молодих професіоналістів українського походження (другої, третьої і четвертої ґенерацій), які досі не знали ані не чули про існування в Америці українців, а зокрема їх організацій та установ, приєднуючи їх до Інституту, а тим самим до української громади.

Дальший хід нарад був спрямований на реорганізацію адміністрації Інституту для повного задоволення його членів і прихильників і гармонійного функціонування згідно із зобов'язуючими законами і вимогами Міської податкової комісії. Рішено поробити зміни на краще у цій ділянці, кермуючись порадами і вказівками адвокатів.

Цікаві й корисні поради і пропозиції подав член Ради Директорів інж. Андрій Пащук, голова Комісії опіки над будинком УІА.

Найбільший натиск в дискусіях і постановах директорів клалось на збільшення кількости членства і приєднання відповідних фінансів, потрібних для переведення намічених плянів. Дискутанти висловлювали надію, що тепер, коли закінчуються акції збирання грошей різними українськими організаціями, українська громада буде щедріша з пожертвами на цілі Українського Інституту Америки.

Особи, які бажають стати довічними членами Українського Інституту Америки, можуть одержати відповідні аплікації та пересилати свої пожертви на адресу: Ukrainian Institute of America, 2 East 79th St., New York, N.Y. 10021; tel.: (212) 288-8660.

В АМЕРИЦІ

УРЯДОВІ РЕЧНИКИ підтвердили, що президент Роналд Реґен зустрінеться у першій половині квітня ц.р. у Вашінґтоні з прем'єр-міністром Таїлянду Премом Тінсулянондою. Обидва лідери мали зустрінутись в листопаді минулого року, коли Президент ЗСА відбув свою подорож до Азії, але в останній хвилині Банкок був скреслений із списка відвідин Р. Реґена. Офіційно було подано до відома, що Президент мусить скоротити свою подорож з огляду на важливі справи у Вашінґтоні.

В ПОНЕДІЛОК, 23-ГО СІЧНЯ ц.р., сенатор Даніел Еванс, республіканець з Вашінґтону, був заприсяжений вдруге. Перший раз він склав присягу під час номінації його губернатором на місце померлого сен. Генрі Джексона, тепер він склав присягу вже як леґально обраний на це високе становище. Після переведення присяги сенатором Стромом Тирмондом, республіканцем з Південної Каролайни, який виконує тепер функцію предсідника Сенату, 58-річний Д. Еванс включився активно в наради 98-ої сесії Конґресу.

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ АМЕРИКИ додали до листи держав, які підтримують міжнародний тероризм Іран, ісламську державу, у якій панує терор аятолли Хомейні не тільки проти власного населення, але також проти інших демократичних країн світу, зокрема ЗСА. Крім того Іран висилає своїх терористів до багатьох країн арабського світу, зокрема до Ливану, де вони виконують різні акти терору. Речник Державного департаменту Джан Гюз заявив, що рішення про включення Ірану до списку терористичних країн запало після того, як офіційні чинники тієї держави не тільки підтримували, але й схвалювали методи насильства.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН перешле Конґресові на другий тиждень новий бюджет Уряду на фіскальний 1984-85 рік, який включає по стороні розходів 925,5 більйонів долярів і збільшення дефіциту на 180 більйонів долярів. Офіційні речники Білого Дому заявили, що Уряд робитиме всі заходи, щоб понизити дефіцит, який стоїть на перешкоді дальшого розвитку американської економіки. На думку цих речників підвищення федеральних податків, як це рекомендують демократи, не є доброю розв'язкою цієї проблеми.

НЕМАЄ НАЙМЕНШОГО сумніву, що Чарлз З. Вік, директор федеральної інформаційної аґенції, порушив існуючі моральні й інші правила, яких від років притримувалась аґенція, коли він сам на свою руку, без відома інших високих урядників, записував на магнітофонну стрічку телефонічні розмови між високими урядовцями, а навіть членами кабінету президента Роналда Реґена, — заявили члени урядової комісії, яка перевіряла цю справу. Загально вважають, що згадана аґенція порушила також інше зарядження, яке каже, що знищування всяких секретних документів і записів повинно відбуватися за виразним дозволом Уряду. У випадку Віка це не сталося і він, на думку комісії, повинен відповісти перед судом і конґресовою комісією за свої вчинки.

КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ Республіканської партії розпочав акцію за реєстрацію нових членів до партії і кампанію за реєстрацію виборців, які значно можуть допомогти президентові Роналдові Реґенові при перевиборі на президентське становище в листопаді 1984 року. Стратеги Республіканської партії думають, що їм вдасться на протязі п'ятьох місяців зареєструвати принаймні два мільйони нових, переважно молодих членів.

ЛАЄН ФАВЛЕР, американський вояк, частина якого стаціонує в Західній Німеччині, признався під час допитів німецької поліції, що він видумав історію зі схопленням для того, щоб відвернути увагу своєї дружини, яка турбувалася його довгою відсутністю. Спочатку Фавлер намагався переконати поліцію і кореспондентів, що німецькі пацифісти, які ведуть майже систематичні протестні акції проти нуклеарної зброї, зокрема проти розміщення американських ракет Першінґ II і крилатих, силою схопили його і тримали в якомусь баварському селі і погрожували вбити, якщо американські засоби масової інформації не помістять інформацій про їхні протести. Тепер Фавлер мабуть стане перед судом і відповідатиме за видуманий ним „політичний жарт".

Чіле і Арґентина підписали договір

Рим. — Чіле та Арґентина підписали в понеділок, 23-го січня, у Ватикані договір дружби, в якому вони обіцяють розв'язати мирним шляхом вікову суперечку про територіяльну приналежність трьох маленьких островів у стратегічно важливому місці водного шляху через протоку Біґл на крайньому кінці південноамериканського материка. Цей мирний договір був запропонований Папою Іваном Павлом II ще п'ять років тому.

Офіційні представники Ватикану наполягали на тому, щоб обидві сторони використали сприятливі умови і заключили остаточний договір про протоку Біґл, яка сполучає Атлантичний океан з Тихим на самому кінці Південної Америки.

У короткому договорі на двох сторінках міністри закордонних справ Арґентини Данте Капуто та Чіле Жайме Вальє Альсиде заявили, що обидві країни вирішили зберегти і продовжувати свої відносини в непорушному мирі та постійній дружбі".

Така заява повинна відкрити шлях до „мирової фази" посередницьких зусиль Ватикану. У своєму виступі під час підписання угоди Державний секретар Ватикану кардинал Аґостіно Касаролі сказав: „Якщо пропуститься ця наґода, труднощі розв'язання цього спору можуть стати серйозними, можливо нездоланними".

Кардинал Касаролі сказав, що ця угода, підписана міністрами обидвох країн, включає „зобов'язання перед світовою громадською думкою та перш за все перед вашими народами".

Папа Іван Павло II розпочав свої старання погодити обидві країни ще п'ять років тому, які увінчалися підписанням перехідної угоди. Папа не був присутній на церемонії підписання угоди, але Ватикан заявив, що він продовжуватиме активно співпрацювати з обидвома сторонами для виготовлення і підписання остаточного договору.

Кажуть, що протока Біґл багата запасами нафти, але покищо там не проводилися розвідувальні роботи, бо обидві країни не мають технічних засобів зробити це. Протока Біґл 150 миль довга і від трьох до вісьмох миль широка.

Рочестер відзначить роковини незалежности унікальною програмою

Рочестер, Н.Й. — Заходом місцевого Відділу УККА при співпраці всіх організацій відбудуться в суботу, 28-го січня ц.р., святкування незалежности й соборности України унікальною програмою при співучасті дивізійного хору „Бурлака" та жіночого хору „Ясмин" з Торонто.

Хор „Бурлака" під орудою Олега Хміля, що існує при Станиці Братства Дивізійників УНА, широко відомий із своїх виступів на високому мистецькому рівні в багатьох громадах.

Жіночий хор „Ясмин", під диригентурою Олени Глібович при церкві Успіння Богоматері за п'ять років свого існування має за собою велике число гарних висупів.

Обидва хори спільно й індивідуально виконають ряд традиційних колядок, щедрівок і народних пісень та пісень присвячених роковинам незалежности в обробках відомих композиторів, таких як: Кошиць, Леонтович, Стеценко, Людкевич, Бортнянський, Гнатишин.

В першій частині програми будуть виконані колядки і щедрівки у супроводі рецитацій.

Друга частина — це народні пісні й пісні присвячені роковинам незалежности. В основному їх виконує хор „Бурлака", солістка Оксана Рогатин-Макогон.

Святочна промова — о. протоієрея Федора Коваленка.

Святкування відбудуться в авдиторії школи Іст Ридж о год. 7-ій вечора. Вступ для дорослих 6 долярів; для молоді вступ вільний.

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ Америки, яка повністю підтримує політику Совєтського Союзу, а в американському політичному житті обмежується виключно до критики політики власного Уряду, виставила своїх кандидатів на президента і віцепрезидента ЗСА і зареєструвала їх у федеральній виборчій комісії. На президента вже кілька каденцій підряд, від 1976 року, кандидує перший секретар цієї партії, 73-річний Ґас Голл, а на віцепрезидента негритянська комуністична активістка 40-річна Анджела Дейвис. Ґ. Голл заявив у нюйоркській квартирі що „світ може не пережити нової чотирьохрічної каденції президента Роналда Реґена". Політичні спостерігачі кажуть, що кандидати комуністичної партії те й робитимуть, що вестимуть пропаґандивну кампанію проти Р. Реґена і підтримуватимуть ліберальних кандидатів.

ДИПЛОМАТИ В МАРОККО говорять, що щонайменше 60 осіб загинули під час протиурядових демонстрацій і заворушень на протязі останніх двох тижнів, які були викликані підвищенням цін на продукти харчування в Марокко. Основні заворушення відбувалися у великих містах півночі країни. В неділю, 22-го січня, король Марокко Гассан II обвинуватив марксистсько-ленінських аґітаторів, послідовників іранського лідера аятолли Хомейні та сіоністичних аґентів у підбурюванні марокканського населення до демонстрацій та бунтів. Але одночасно король признав посередньо основну причину заворушень, повідомляючи, що ціни не будуть підвищені. Після цього спокій повернувся в марокканські міста.

У СВІТІ

ПІСЛЯ ДЕВ'ЯТЬОХ днів нетерпеливого очікування на появу щасливця виграшу грошової лотереї в сумі 11 мільйонів долярів, нарешті появився канадський водій вантажного авта, 57-річний Стюарт Келлі та його дружина 54-літня Ліліян, які представили квиток з виграшним номером канадської міжпровінційної лотереї. Це був найбільший виграш за всю історію лотерей в Північній Америці. Подружжя Келлі заявили на пресовій конференції, що вони, не маючи дітей, вирішили більшу частину виграшу розподілити між своїми родичами і певну суму віддати на допомогу сирітським домам.

ЗАПОПАДЛИВУ І, ЗДАВАЛОСЯ, рішучу боротьбу в Китаї з „духовим занечищенням", яка розпочалася після пленуму комуністичної партії Китаю в жовтні минулого року, раптом припинено і відкладено на невизначений час. Західні дипломати і кореспонденти повідомляють зі столиці Китаю Пекіну, що розпочата енергійно боротьба проти західніх вартостей і напрямків у житті китайського суспільства створила більше проблем і шкоди, ніж вона надіялася розв'язати. Таємна вказівка була розіслана партійним керівникам і редакторам газет, у якій сказано, що забагато обмежень накладено на суспільство новою кампанією і що виявилось недоцільним її продовжувати. Виглядає, що нова „культурна революція" припинена своєчасно.

ТРОХИ БІЛЬШЕ РОКУ в Еспанії при владі соціялістичний уряд Феліпе Ґонзалеса, який зробив уже багато для скріплення демократії в цій країні після довгого періоду військової диктатури генерала Франко. Недавнім рішучим кроком зменшення небезпеки військового перевороту правих генералів була зміна структури командування військовими силами країни. У понеділок, 23-го січня, під час невеликої церемонії був представлений новостворений генеральний штаб оборони, новий орган керівництва збройними силами країни, були затверджені три начальники штабів окремих родів військ — сухопутньої армії, військовоморської фльоти і летунства. Зміна в структурі командування має на меті встановити пряму контролю уряду над збройними силами Еспанії і таким чином зменшити можливість військового перевороту і створити міцну безпеку для молодої восьмилітньої демократії Еспанії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Розкол в еспанській комуністичній партії

Від 1939 року, часу прогри еспанських комуністів, що їх поточно називано ,,льоялістами", комунізм в Еспанії не міг прийти до тієї ідеологічно-політичної сили, яка в нього була після вибуху мілітарного повстання ген. Франсіска Франка в 1936 році.

На днях, — як повідомляють американські часописи — група еспанських комуністів, опозиціонерів до еврокомунізму, заявила свою ,,вірність" московській комуністичній партії і її світовій політиці, створивши нову комуністичну партію в Еспанії.

Провідником нової партії, яка у противагу до назви старої партії — еспанська комуністична партія — тепер прийняла назву тільки як комуністична партія, став Іґнасіо Ґальєґо, 69-річний комбатант з еспанської громадянської війни в роках 1936-39.

Організування нової партії позначило офіційне зірвання в еспанському комуністичному русі, який тепер поділений, так як у Греції, на промосковський і проеврокомуністичний відламами. Підкреслюючи причину розламу, Ґальєґо сказав, що стара партія втратила зв'язок із ,,революційним корінням" та на ділі перестала бути марксистсько-ленінською партією у своєму політичному напрямі.

На думку цього комуністичного провідника, вибір еврокомунізму еспанською комуністичною партією та її відокремлення від Москви спричинили спад членства до тієї міри, що в останніх виборах в 1982 році ця партія здобула тільки чотири мандати. Представники нової партії заявили офіційно, що Совєтський Союз є ,,природним союзником і приятелем усіх комуністів".

Хоч згаданий ,,сеньйор" Ґальєґо не поставив у сумнів законности короля Хуана Карльоса, його партія визнає республіканську форму правління, що відрізняє її від всіх інших політичних партій в Еспанії, включно з еспанською комуністичною партією, яка явно і публічно підтримує конституційну монархію в Еспанії.

Нова партія каже, що її членство виносить 25,000 тоді, коли оригінальна партія нараховує 80,000 членів. Як можна було сподіватися, Москва відразу підтримала новостворену комуністичну партію та її критичне відношення до монархії.

Жерардо Іґлесіяс, якого перевибрано генеральним секретарем еспанської комуністичної партії на цьому останньому конґресі, на якому стався розлам, заявив, що нова партія — це нічого нового, а тільки ,,вправи в мертвій теорії".

На відкритті нової партії члени-комуністи гаряче оплескували Совєтський Союз, делеґація якого тут відігравала ролю ,,офіційного учасника конґресу" нової партії. Комуністичні уряди з Центральної і Східньої Европи і Азії також були заступлені на конґресі. Не було там лиш Румунії, яка, хоч і є під комуністичним режимом, часто провадить дещо іншу політику від СССР і його сателітів, особливо в закордонній ділянці.

Іґлесіяс заявив, що нова ґрупа під проводом Ґальєґо затягне своїх членів і прихильників у катакомби та як ізольована партія вона не матиме жадного політичного впливу на загальну політику Еспанії.

Іван Олексишин

РОКОВИНИ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ Й СОБОРНОСТИ УКРАЇНИ

II.

Здавалось, що ці мінімальні домагання прийме Тимчасовий уряд, але так не сталося. Тимчасовий уряд під проводом тодішнього російського міністра війни Александра Керенського не тільки злегковажив собі домагання Української Центральної Ради про надання автономії для України, але саму Українську Центральну Раду не хотів визнати як законно-правну репрезентантку України.

Таке вороже становище Тимчасового уряду до України викликало велике обурення серед українського народу, тому, хоч це заборонив Керенський, скликано Другий Український Військовий З'їзд, який відбувся в днях від 18-го до 23-го червня 1917 року. Делегати цього З'їзду доручили Українському Генеральному Військовому Секретаріятові опрацювати докладний плян переведення українізації війська, а Українській Центральній Раді — не звертати уваги на Тимчасовий уряд у Петроґраді, а проголосити автономію України. Спираючись на рішення Другого Всеукраїнського Військового З'їзду — Українська Центральна Рада 23-го червня 1917 року проголосила свій Перший Універсал до українського народу, в якому проголосила автономію України.

Проголошення автономії України дуже занепокоїло Тимчасовий уряд, який відразу ж вислав до Києва своїх представників під проводом Керенського, щоб домовитися з Українською Центральною Радою в деяких справах; по переведенні розмов з цими представниками — Українська Центральна Рада в своєму Другому Універсалі з 16 липня 1917 року проголосила, що Тимчасовий уряд погодився на автономію для України, на Український Генеральний Військовий Секретаріят і на переведення земельної реформи.

На основі інструкції, яку пізніше видав Тимчасовий уряд, територія автономної України мала б поширюватися тільки на п'ять губерній, а саме: волинську, київську, подільську, полтавську і частину чернігівської, а Український Військовий Секретаріят мав би бути тільки органом зв'язку між Українською Центральною Радою і Тимчасовим урядом у Петроґраді.

Події в тому часі скоро мінялись. У жовтні 1917 року Тимчасовий уряд вже не мав ніякої екзекутиви. Німеччина, щоб викликати революцію і знутра розложити Росію, допомогла переїхати Ленінові в запльомбованому вагоні зі Швайцарії до Петрограду, де той очолив т. зв. ,,Жовтневу революцію". Дня 25-го жовтня за юліянським (старим) стилем, а 7-го листопада за григоріянським (новим) стилем большевики захопили Петроград, заарештували членів Тимчасового уряду, крім Керенського, який втік до Фінляндії, і проголосили Російську Совєтську Республіку. На місце Тимчасового уряду станула Рада народних комісарів з Леніном на чолі, яка вже 10-го листопада 1917 року заключила перемир'я на воєнних фронтах. Українська Центральна Рада довго не могла рішитися укласти окремий мир з Центральними державами, себто з Австро-Угорщиною, Німеччиною, Болгарією і Туреччиною, щоб не зразити до себе представників Антанти, які по упадку Тимчасового уряду в Петрограді переїхала до Києва й почали нав'язувати зносини з Українським Урядом.

Найважливішою справою для антантських представників було те, щоб Український Уряд зорганізував кілька корпусів війська, які разом з чеськими й польськими військовими частинами, складеними з колишніх полонених вояків, зайняли місця на румунську і південно-західньому фронтах, стримали на деякий час наступ військ Центральних держав та частково відтяжили б на заході французький фронт.

Українська Центральна Рада свідома того, що в дуже короткому часі прийде до зудару з большевиками, дня 20-го листопада 1917 року ухвалила свій Третій Універсал, в якому проголосила Українську Народну Республіку на просторі, заселеному в більшості українським народом, який в тому часі був під володінням Росії все ще в федеральному зв'язку з Росією. До важливіших постанов у Третьому Універсалі належать, що: до Установчих Зборів законодавча влада належить Українській Центральній Раді, а виконавча — Генеральному Секретаріятові; вибори до Українських Установчих Зборів визначено на 9 січня 1918 року; загарантовано свободу національного розвитку всім іншим народам, які жили в Україні. Урочисте проголошення Третього Універсалу відбулося дня 22-го листопада на Софійській площі в Києві в приявності війська й народу.

Коли в Росії, на півночі України, устійнився большевицький уряд, він почав насилати в Україну своїх агітаторів, які ширили демагогічні гасла не тільки між робітниками, але також між вояками. Занархізоване цими кличами вояцтво залишало фронт і безладними валками мандрувало додому, доконуючи по дорозі різні бешкети. Большевицьким агітаторам вдалося скликати в другій половині грудня 1917 року з'їзд робітників, селянських і вояцьких депутатів до Києва, але, коли більшість депутатів зорієнтувалася в розкладовій роботі агітаторів, збаламучена меншість лишила Київ і виїхала до Харкова, де створила ,,Український радянський уряд". Московський Совєт Народних Комісарів відразу визнав цей 'уряд' і вислав до його розпорядження свої озброєні відділи, які почали завойовувати простори Полтавщини й Херсонщини, спричинюючи анархію в сяк-так наладнану адміністрацію на тих просторах.

(Продовження буде)

Дещо про Сурмача та його ,,Сурму"

Чув я давніше про жартівливий вислів, що, мовляв, бути в Ню Йорку і не бути в "Сурмі", — це майже те саме, як бути в Римі і не бачити Папи. І справді, відвідуючи в Ню Йорку наших дітей, Мирославу з її мужем Лярком Чолганом, та наших сватів, д-ра Іларіона і Рому Чолганів, ми мали можливість побувати в Нюйоркській опері в суботу, 8-го жовтня, у неділю ми були на Св. Літургії у Св. Юрі, а відтак наш сват вдруге завів нас до ,,Сурми", де ми познайомилися з Мироном Сурмачем, власником цієї славної книгарні. У понеділок, у день Колюмбуса, ми відвідали інституції, де студіюють наші Лярко і Мирослава. Ню Йорк в той час був дещо спокійніший, ніж звичайно, бо якраз тоді помер був люблений нюйоркчанами кардинал Кук. Наш сват, як і його родина, вічуває і оцінює глибший сенс культури взагалі, а української літератури і мистецтва зокрема й, будучи зацікавлений діяльністю М. Сурмача, подарував нам при від'їзді його книжку п. з. ,,Історія моєї 'Сурми' — спогади книгаря". Обкладинку і мистецьке оформлення книжки виконала Ярослава Сурмач-Миллс, а до друку підготовив її Іван Смолій. Опублікувало її Видавництво ,,Сурма" 1982 року. Самий вигляд обкладинок і книжки є гарний, чепурний та містить світлини і гарні ілюстрації доні автора Ярослави Сурмач-Миллс. Книжка має 191 сторінку друку з чисельними і цінними світлинами.

Уже на початку мушу признатися, що це вже досить давно я мав нагоду читати таку цікаву українську книжку і без перебільшення хочу сказати, що від Сурмачевої книжки годі відірватися і її читається ,,від дошки до дошки". Зацікавленим попробую пояснити, чому це так. По прочитанні книжки М. Сурмач виявився надзвичайно цікавою і мудрою людиною сьогодення. Він не має якоїсь особливої претенсійности чи зарозумілости. Він — людина поміркована, відкрита, щира, працьовита, толерантна і послідовна. Він поводиться і говорить так, як він мислить, не вживаючи ,,рукавичок" дипломата чи бизнесмена-купця. Мене кортить назвати його справжньою або правдивою людиною. Його мислення є цікаве, допитливе — і це тоді, як він був ще молодий, і сьогодні, коли йому вже дев'ятдесят. Його обсерваційний хист має щось спільного з хистом продуктивного дослідника-науковця. Аж жаль, що він не мав сприятливіших обставин життя. Його обсервації оточення, природи квітів і бджіл, різних людей, включно з екологічними натяками на його ,,Сурмачівці", є подивугідні і заслуговують на увагу вченого природника чи агронома.

Книжка Сурмача складається з 30-ох частин, властиво статтей, які творять окремі і завершені теми, як наприклад: Дещо про мій рід, Перші кроки в Америці, Перші книгарські почини, Як виглядав Ню Йорк, Руханкове Т-во, ,,Січ", у Ню Йорку, Про писанки і кутю..., Українська Бесіда в Ню Йорку, Українська пісня і музика поставили мене на ноги, Перша українська радіопрограма, Як вийшли нові платівки хору О. Кошиця, Дещо про особисте життя, Перші вакації і родинна трагедія, Моя ,,Сурма" як світова централя, Товариське і мистецьке життя в ,,Сурмі", Доба скитальців, Я мав також серцевий удар, Перша бандура в Америці, Дещо про мистецьку творчість моєї дочки Ярослави Сурмач-Миллс, та багато інших.

Емоції М. Сурмача глибокі як море, а при тому опановані, гарні, чисті як кристал і також такі людяні, що це хіба тільки українська людина може виразити їх так ельоквентно, тепло і з неприхованою любов'ю батька до своєї дитини, чи дитини до батька і матері.

Я не знаю добрих критерій чи порад до занотовування, обсервацій, документування і взагалі писання історії. Сурмач, на мою думку, своєю пам'яттю, записками, документами у його спосіб справді писав історію українського еміґранта в ЗСА. Він не пише сухо, користуючись фактами і датами. Він пише соковито, щиро, переконливо і правдиво. Яка шкода, що в нашому народі є так мало Сурмачів, які занотовували б для пам'яті народу речі і події, які треба знати і пам'ятати. Від Сурмача можна так багато навчитися. У своїх споминах він згадує цікаві епізоди-зустрічі з дуже цікавими одиницями нашого народу, як О. Кошиць, М. Гайворонський, Л. Мишуга, С. Демидчук, Л. Добрянський та інші, хоч би славний актор Іван Годяк і його дружина.

Для соціолога чи дослідника громадської діяльности М. Сурмач і його книжка є прекрасним джерелом знань і різних інформацій про життя і пережиття, клопоти, різні людські потреби, тугу і почуття самітности еміґранта в новій країні поселення. Тут і там М. Сурмач про це посередньо інформує, наприклад, про, потребу молитовників співанників, грамофонних платівок, бо пісня інколи є великою розрадою, книжка в рідній мові, преса, театральні твори і вистави, концерти, добрі реферати, вишивки, танки, церква, взагалі мистецтво, різні зустрічі, вкінці навіть мед і пшениця; це неначе натякає на конечність бодай прислухатись до потреб другого, третього і дальших поколінь, щоб вони трималися при рідній спільноті.

Крім тих різних речей, що зробили М. Сурмача відомим, — він має прекрасний хист оповідача та має матеріял на три книжки, які, я сподіваюся, що

М. С.

СВІТЛА І ТІНІ У ,,РАДІО СВОБОДА"

Протягом останнього часу в ,,Радіо Свобода" зайшло чимало реорганізаційних змін, які свідчать про прагнення американської адміністрації під керівництвом президента Реґена передачам цієї радіостанції надати нової ударної сили, перетворити на справжній голос свободи та демократії. Як ми вже повідомляли, чи не найважливішим реорганізаційним заходом було скасування т. зв. дорадників, які насправді перетворились в цензорів. У цій атмосфері постійного нагляду за кожним словом, страху перед будь-якою свіжою, вільнішою думкою (бож цензори, боячися за свої теплі посади, намагалися все втримувати на рівні сірої пересічности) не було жадної можливости підвищити рівень радіомовлень. Над редакторами постійно висів цензорський батіг.

Сьогодні це все, дяка Богові, належить до минулого. Вільне слово затріюмфувало, немає вже згори накидуваних табу, ,,небезпечної" тематики, мовляв, ніби суперечної з політичною лінією Америки. Хоч, правду кажучи, таку ,,лінію" вифантазовували різні директори чи піддиректори і писали довгі інструкції, як мають виглядати добрі статті, хоч самі взагалі нездатні були склеїти навіть слабенької статті—скрипту. Зате виспеціялізувалися вони були в придиранні до кожного слова.

Як сказано, це належить до минулого. Головні редактори в рамках загальних інструкцій, писаних тямущими людьми, самі мають право вирішувати що має йти в етер і то не лише як інформація, правдива і об'єктивна інформація, а й як розкривання накопиченої десятиліттями забріханости цілої совєтської системи. Якщо йдеться про неросійські редакції, то вони мають сьогодні куди більше можливостей у правдивому світі обговорювати такі проблеми, як істотна суть сучасного совєто-російського імперіялізму, русифікаційна політика режиму, фальсифікації історичних фактів тощо.

Нас найбільше цікавить, які зміни зайшли в українській редакції ,,Радіо Свобода" і дальші перспективи надання українським пересилання такої якости і значення, щоб вони були головним засобом інформації українського населення в Україні, а також у правдивому світлі коментували сучасну совєтську політику національного ґеноциду, що її з усією послідовністю проводить совєтський режим під ширмою соціялізму та інтернаціоналізму.

Отож протягом останнього часу головним редактором українського відділу став відомий серед українців політичний діяч і публіцист Анатоль Камінський з Ню Йорку. З того часу ми спостерігаємо покращання українських радіомовлень, поширення їхньої тематики, з'являються нові імена співробітників. Впарі з тим і час українських пересилань збільшився. Замість дотеперішніх 70-80 хвилин, вони збільшилися до 120-140 хвилин і повторюються через 12 годин.

Як нам відомо, плянується значне збільшення редакційного складу так, щоб в недалекому майбутньому перейти на тригодинні пересилання. Дотеперішній склад редакції смішно низький, загально в українському відділі працює не більше 15 осіб. Варто у зв'язку з тим вчинити порівняння з іншими редакціями, чи то ,,Радіо Вільна Европа", чи ,Радіо Свобода". Так, наприклад, у складі російської редакції перебуває яких 160 осіб разом з мюнхенським і нюйоркським редакційним складом і кореспондентами. У той же сам час побіч цієї упривілейованої редакції цілком по-мачушиному в ЗСА трактували неросійські відділи, як якийсь надзвичайний і при тому не надто важливий додаток до панівної в СССР нації.

Як по-мачушиному трактували в Вашінґтоні неросійські редакції Радіо Свобода", свідчить порівняння їхніх людських спроможностей з таким же у ,,Радіо Вільна Европа". У польській редакції працює яких 90 осіб, в редакціях таких малих народів як болгари, словаки й чехи по 40 до 50 осіб. Звичайно, сучасні керівники американських радіостанцій бачать конечність виправити цю шкідливу насамперед для Америки персональну політику в неросійських редакціях радіо ,,Свобода", зокрема в українській редакції. Як запевняв директор ,,Радіо Свобода" Джордж Бейлі, в найближчому часі мають значно збільшити редакторський склад українського відділу. Запропоновано цілий ряд молодих людей, котрі мали б увійти у редакційну колеґію. Проте, навіть якщо ці пропозиції будуть реалізовані, то в найкращому випадку редакційний склад українського відділу збільшиться на

Закінчення на 5.

Любов Коленська

ІВАН СМОЛІЙ — ПИСЬМЕННИК РЕАЛІСТИЧНОГО ІДЕАЛІЗМУ

II.

У черговій збірці І. Смолія ,,Манекени" (Буенос Айрес, 1956) — основа психологічна. Автор занурюється у підсвідомість сучасної людини і гостровлучними штрихами накреслює її страждання, початок якого завжди у якійсь провині, іноді у власній, інколи в чужій. Герої Смолієвих оповідань намагаються знайти розв'язку конфлікту, в який попали, розгадати свою провину. І так Зубер, постать із оповідання ,,Будівничий соняшного проспекту" (Оповідання, що нагадує Ібсенівські твори), хоч посередньо не винуватий у самогубстві Сальмона, але в якійсь мірі він до нього причинився; все своє майно, здобуте роками праці, він віддає у користування санаторії в горах. Із матеріяльних достатків він не залишає собі нічого, але йому даруються дві любови — його дружини і сина, який, покинувши дім, вертається знову до батьків.

,,Блудний син" — оповідання терпке своїм болем. Михайло Дзюбина, кральком покинувши матір і свою рідню, виїжджає до Америки. І коли корабель залишав береги Европи — ,,прийшла остання хвилина. Він (Михайло) пройшов вузенькою кладочкою на корабель. Кладочку піднято, загули гудки, корабель здригнувся і посунувся від берега. На очі тоді набігли вперше сльози. Він стер сльозу шорстко, полохливо і стояв онімілий, задивлений на шматок землі, незнане місто". Покинувши дім ,,без материнського благословення", Михайло Дзюбина ввесь час має викиди сумління. Усі свої злидні, невдачі він приписує власній провині. І коли тепер названий ,,Майком" Дзюбина помирав, біля нього був його друг — ,,бом" Колибар, і ще волоцюги, що ,,тихо плакали, як втомлена голова Майка Дзюбини хилилася все нижче до [illegible] сну під тужливу колисанку: ,,Поїхав за гори, за ліси за море, ждали го през довгий час". Бо хоч Майк Дзюбина загублений у чужому морі і його душу прожерло почуття вини — його думки не покидають рідного села, а зустрічають рідні ниви, і тому, коли він вмирає, його в далеку дорогу супроводить пісня його побратимів із далекого українського села.

Найсильніше в цій збірці оповідання ,,Манекени". У ньому Смолій представляє сьогоднішню змеханізовану людину, її холод. Це і висловлює автор устами одного з манекенів, коли той каже Джекові (героєві цього оповідання): ,,Твоя правда. Рух, це ще не все. Таємниця в тому, що ще треба мати душу. А що це таке душа? Це внутрішнє тепло, не тілесне, а оте дивне проймаюче тепло людських почуттів співчуття до другої людини, любови, що ними обдаровані люди. Але це внутрішнє тепло поволі вистигає, холоне. Правда, Джеку?"

Оповідання ,,Останній бій" основане на подіях Другої світової війни, коли шаліло нацистське брутальне насильство. На канві подій виринають дві постаті, два брати — Ганс і Курт. Гітлерівський ,,Дранг нах Остен" Ганс сприймає як щось неминуче і з стоїчним спокоєм йде до війська, бо є приказ, проте він не захоплюється юберменшівськими ,,ідеалами". Курт, натомість, гітлерівський фанатик. У своїх листах до Ганса він засипає його такими словами: ,,ми непереможні. Ніщо не встоїться перед нами. Я гордий за свій народ", а відтак: ,,Я побував у Сербії, де зґинув наш батько. Його могили я не міг відшукати. Та я поставив йому пам'ятник з купи сербських бандитів, що загороджували нам шлях. Я задоволений, я помстив смерть". Або: ,,А тут ми прийшли по багатство, тут простори, що ждуть нашого плуга. Україна! Прекрасна земля. Ти не уявляєш собі її багатства". Вкінці Курт, не дочекавшись своєї мрії, щоб... плюндрувати Україну, гине на північному фронті, до останку вистрілюючи свої набої, до останку вбиваючи людей. Це припадково в кіні на екрані бачить Ганс і, наче приймаючи на себе вину за всі невинні жертви, що їх викінчував Курт, він кількакратно стріляє в екран, а потім накладає на себе руку.

І, вкінці, останнє оповідання з цієї збірки, дія якого відбувається на скитальщині: ,,Жрець сліпої богині". У ньому, як і в оповіданні ,,Блудний син", переплітаються два сильні психологічні мотиви. Характеризуючи український народ, жид-крамар каже до колишнього судді Копача: ,,Ви не такі, як інші... Ви чогось шукаєте всі..." Копач і є одним із цих людей, що постійно в житті шукають правди і справедливости, але самі в собі вони не можуть її віднайти. Він розпачає, приписуючи собі вину, що йому не пощастило вирвати із ґестапівських лабет свою дочку Зоряну, яку заарештовано за її участь у підпільному українському русі. Знеможений почуттям вини, він шепоче: ,,Я мучуся...досьогодні. Мені здається...я винен. Ця думка не покидає мене ніколи. Серце не витримує пекучого болю". І в хвилині його смерти приходить до нього правда, приходить відповідь: ,,Хто я? Я той, що ти ним не був, а міг бути. Я твій другий я. Ми обидва — повіки одного ока. Коли людина підведе їх, між ними замерехтить подвійний світ. Важко бачити правду за життьовим мерехтом. Але повільно і невхильно змикаються знову повіки. І аж торкнуться об себе смертнохолодні, розкривається перед ними сліпуча Правда". Але крім його страждання із-за його провини, в нього теж туга за українським словом. Копач каже: ,,Тут, у тому місці, і слово рідної землі, завмерле, спотворене, кинене на дно, як безвартісна монета минулих монархів, дзвеніло нараз серед людської гущі, аж старий Копач приставав з несподіванки і тремкої радости, прислухаючись нишком до розмови незнайомих земляків". Копачеві навіть ,,оті постаті в халатах і ярмулках", що зустрічались між юрбою, по крамницях, промовляли як давно забуті символи покинутої батьківщини, де чорногуз над солом'яною стріхою, де, наподоблюючи йому, зажурений над криницею журавель, де вітряки махають крилами, як розвіяними полами".

І ще одна збірка оповідань ,,Зрада" (Буенос Айрес, 1959). Перша з них — ,,Бандура". У ньому найголовніші особи — це Яро, його дружина Льоля і... бандура, грізна суперниця Льолі. Заздрість доводить Льолю до того, що вона забороняє Ярові виступати з бандурою на концертах чи навіть грати на ній вдома. Спочатку, закохана в Яра, Льоля була очарована й бандурою. Вона слухала і — ,,Звуки впали дрібні-дрібні, наче сім'ячко, тендітні-шовкові... Яро грав щось живе, веселе. Павза, а потім вдарили врочисті грімкі акорди, брязнули струни, зірвались вихором. Грізна, героїчна козацька дума з дивною відтінню смутку, маєстатична в зображенні людських переживань".

Смолій представляє закоханість української людини в народному інструменті, в українській мелодії. Бандура була Ярові духовим побратимом і коли Льоля (вона полька) йому забирає бандуру, він поволі нидіє, а вкінці вмирає. Але бандура не залишається самотньою, по Льолиній надумі, за Льолиним дозволом, вона переходить в руки наступного покоління — її сина.

Оповідання ,,Правдивий артист" — симпатичне і дотепне. Антін Розмарек під фанфаронадною вивіскою ,,правдивого артиста" скриває свій правдивий ,,фах" — кишенькового злодія.

Найсильнішим із цієї збірки, є оповідання ,,Зрада". Це Смолієве оповідання можна б назвати предтечею основних мотивів у дальших його творах, бо на ньому сильний знак, сильна печать лихоліття, що його зазнавав український народ від кремлівського давуна. І в цьому оповіданні на тлі совєтського ,,владування" в українському селі Іван Смолій накреслює злочинні вчинки енкаведиста Єґорова; за його наказом із допомогою сільського шумовиння вивозять із села українську інтеліґенцію. І в цьому саме творі починається письменникове постійне наголошування замітного в усій його дальшій творчості — соборництва, в рамках якого автор накреслює постаті галичан і наддніпрянців, за якими сумний досвід розпаношення совєтського режиму. Бобенко, українець, хоч він ніби помічник енкаведиста Єґорова, намагається усунути підозру, що впала на Любу і Павла Юрівських. Ще заки їх заарештовано, Бобенко їм радить, щоб вони виїхали з села, але намарно: Павло не вірить, що їх, невинних ні в чому осіб, може чекати лихо. Коли арештують Павла, Бобенко у в'язниці в розмові з Павлом намагається дати йому вказівку, як це Павлові встоятись, як не заблукатись у цих кошмарних совєтських лябіринтах, у цьому ,,раю". Бобенко каже: ,,Помилилися гірко діти пшеничної землі. Зло на світі існує. Воно всесильне. Але жити треба! І ось живемо... І вибачте, Павле Івановичу, не тільки живемо, але й усміхаємося. Ми змужніли. Ми переродились.

(Продовження буде)

ПРОТОКОЛ

РІЧНИХ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЩО ВІДБУЛИСЯ НА СОЮЗІВЦІ В ДНЯХ ВІД 5-го до 11-го ЧЕРВНЯ 1983 РОКУ

(7)

8. ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ

Звіт головного контролера д-ра Богдана Гнатюка

(Звіт з перевірки Союзівки за час від 1-го січня 1981 року до 31-го грудня 1982 року)

Перевірка в діловому 1982 році охоплювала:

а) Перевірку рахункових і банкових книг.

б) Адміністрацію готелеву та інвентар товарів.

в) Стан будинків, плавальню, тенісові корти, відбиванкові корти, водну і каналізаційну систему та стан доріг.

г) Рух гостей на Союзівці на протязі 1982 року.

ґ) Перевірку інвентури всього майна Союзівки, а головно крамницю, кухню та продаж алькогольних напитків.

д) Літні табори для дівчат і хлопців, курси тенісові, курси українського народного танку й мистецтва та розвагово-культурну працю на Союзівці.

На підставі точної перевірки головних касових книг приходів та видатків, підручних, щоденних книг вплат і виплат та всіх рахункових трансакцій стверджено, що всі фінансові операції Союзівки є вписувані до рахункових книг прибутків і видатків правильно з відповідними прилогами. За кожний день і місяцьл є виготовлені точно фінансові зіставлення. Рахункові книги дають докладний образ усіх фінансових операцій та точний фінансовий стан Союзівки.

Прибутки і видатки за 1982 рік
Зіставлення на кінець звітового року 31-го грудня 1982 р.

Прибутки:	
Мешкання і харчування	401,724.30
Крамниця (торг)	29,205.22
Бари (напитки)	89,029.04
Бара-буфет	17,144.29
Різні прибутки	3,333.74
Разом	**$540,436.59**
Позичка (УНС)	32,000.00
Готівка в касі	2,000.00
Разом прибутки і депозитиви	**$574,436.59**

Прибутки і видатки по місяцям за 1982 рік

	Прибутки-депозити	Видатки
Січень	19,176.27	23,142.18
Лютий	12,873.65	15,684.70
Березень	9,795.86	14,188.92
Квітень	19,955.30	27,773.92
Травень	23,467.24	35,775.58
Червень	48,891.59	48,291.25
Липень	103,464.51	74,564.60
Серпень	141,915.56	82,884.43
Вересень	106,103.32	163,883.09
Жовтень	47,264.05	56,615.15
Листопад	21,275.65	29,744.63
Грудень	20,253.49	24,768.50
Разом	**$574,436.59**	**$597,316.95**
Позичка в УНСоюзі	32,000.00	2,000.00
Готівка в касі	2,000.00	
Разом приутки і видатки за 1982 р.	**$540,436.59**	**$595,316.95**

Видатки:	
Платні (нет)	89,892.94
Харчі (закупи)	108,619.50
Бари (закуп напитків)	29,754.57
Бара (перекуска)	5,754.91
Бара-буфет	12,582.45
Крамниця (закуп товарів)	21,735.52
Кухня й їдальня	6,224.58
Прибрання кімнат	31,050.44
Податки від платень	28,584.29
Податки (sales tax)	31,158.27
Податок від реальности (Союзівки)	32,732.93
Забезпечення Союзівки	24,523.52
Транспорт	3,403.83
Опаленя, газ і світло	63,639.09
Хворобове забезпечення	2,316.83
Кошти адвоката	1,085.24
Телефон	6,683.03
Канцелярійні прибори	4,079.39
Розвагові імпрези	2,296.96
Направи	32,126.67
Оголошення	632.84
Розбудова Оселі	26,601.87
Закуп устаткування (меблі і т.п.)	21,838.62
Звороти	4,146.95
Банкова затримка (чеків)	5,335.54
Банкові оплати	516.17
Разом	**$597,316.95**
Звороти (гостей)	7,199.36
Разом видатки за 1982 рік	**$590,117.59**

Розподіл видатків Союзівки

Видатки Союзівки розподіляються на:

Готелеві і оперативні витрати	$541,677.10
Закуп устаткування для кімнат (меблі і т.п.)	21,838.62
Розбудова Оселі	26,601.87
Разом видатки:	**$590,117.59**

Рахунок чистого прибутку Союзівки із узгідненням банкових книг

Балянс з 31-го грудня 1981 р.	25,117.75
Прибутки за 1982 рік	540,436.59
Позичка в УНС	32,000.00
Разом прибутки (1982 р.)	**$597,554.34**
Видатки за 1982 рік	595,316.95
Балянс 1982 р.	**$2,237.39**
Невиплачений чек	229.26
Депозит в банку	2,182.86
Балянс на 31-го грудня 1982 р. (за банковим розрахунком)	**$4,649.51**
Разом прибутки	**$540,436.59**
Разом видатки (готелеві)	541,677.10
Балянс до розрахунку чистого зиску	**$ (-1,240.10)**

Балянс на 1982 рік

Разом прибутки в 1982 р.	$540,436.59
Разом видатки за 1982 р.	590,117.59
Балянс на день 31-го грудня 1982 р. (недобір)	**$(-49,681,00)**

Прибуткова готівка була депонована у двох банках і сальда в цих банках на день 31-го грудня 1982 року виносили (за банковим зіставленням):

Елленвілл Нац. Банк	$9,743.17
Несплачені чеки	5,984.22
Сальдо на 31-го грудня 1982 р.	$3,758.95
Кінґстон Трост Комп. (31-го грудня 1982 р.)	1,890.56
Разом в банках на чекових контах	**$4,649.51**

Інвентаризація майна крамниці і бари

а) Крамниця:		
Інвентар з січня 1982 р.		$13,136.96
Видатки-закупи 1982 р.		21,735.52
Інвентар — січень 1983р.		-21,065.65
Видатки проданого товару 1982 р.		$13,806.83
Зіставлення:		
Рахунок чистого прибутку — 1982 р.		29,205.22
Видатки за проданий товар — 1982 р.		13,806.83
Чистий прихід з крамниці за 1982 рік		$15,398.39
б) Харчі:		
Інвентар (січень 1982		3,681.60
Видатки в 1982 році	108,619.50	112,301.10
Інвентар (січень 1983 р.)		-7,558.89
Зужито харчів в 1982 році на суму:		$104,742.21
в) Бари:		
Інвентар (січень 1982 р.)		13,136.96
Видатки в 1982 році	35,509.48	48,646.44
Інвентар (січень 1983 р.)		-12,853.43
Видатки на закуп напитків в 1982 році		$35;793.01
Зіставлення:		
Приходи в 1982 році		$89,029.04
Видатки за напитки		35,793.01
Чистий прихід з бар в 1982 р.		$53,236.03

Рух гостей на Союзівці на протязі 1982 року

	Дорослі особи	Діти
Січень	146	42
Лютий	154	4
Березень	4	—
Квітень	35	4
Травень	190	7
Червень	351	60
Липень	341	51
Серпень	237	118
Вересень	405	32
Жовтень	424	19
Листопад	192	9
Грудень	42	—
Разом	**2,521**	**346**

Стасистика руху гостей на Союзівці обіймає всіх, що провели свої вакації-відпочинок на Оселі більше як один тиждень.

Підсумки та рекомендації

а) Загальний прихід Союзівки в 1982 році був на суму $540,436.59 (в 1981 році — $564,123.70) видатки в 1982 році виносили $590,117.59 в порівнянні з видатками з 1981 року ($561,164.15) на $28,953.44 більше. Рік 1982 закінчився недобором. Причиною мінусового балянсу є в першу чергу великий вклад гроша в розбудову Союзівки, більші видатки на забезпечення реальности, збільшення виплати працівникам, а головно зріст цін на опал, газ, світло і харчі.

б) Союзівка, як в минулих роках так і в 1982 році як літня відпочинкова Оселя була в першій мірі атрактивним центром української молоді. Літні табори для дівчат і хлопців, курси українського народного танку, курси тенісові і курси українського мистецтва пройшли надзвичайно успішно із замітним збільшенням учасників курсів, а в першу чергу покращання програми курсів. З великим успіхом відбулися в часі Дня Праці плавацькі змагання та тенісовий турнір, при великій участі змагунів та гостей. Культурно-розвагові імпрези були на високому мистецькому рівні, з участю кращих мистецьких сил. В цих імпрезах брали також участь мистецькі одиниці молоді. В 1982 році на Союзівці понад 30 товариств та українських організацій відбули свої з'їзди та зустрічі, з участю понад двох з половиною тисяч учасників. Рівнож в 1982 році відбулося 7 весіль на Союзівці.

в) З головніших праць, виконаних протягом 1982 року на Союзівці, це перебудова і відновлення кімнат в головному будинку, частинна віднова кімнат в будинках „Полтава", „Ворохта" й „Київ". Рівнож проведено направу тенісових кортів, хідників, проводів на воду, встановлення нових вікон, упорядкування площі біля будинків, малювання будинків на зовні. Проведено прочищення дерев біля будинків і на Оселі, встановлено сітки на вікна та виконано ряд конечно потрібних направ.

Разом на розбудову, направи, утримання і закуп устаткування до кімнат та покращання загального вигляду Союзівки видано в 1982 році 80,567.16 долярів.

Рекомендації:

1) Дороги на Союзівці від головного будинку до „Веселки" і „Києва" вимагають ґрунтовної направи, тому рекомендується покрити їх асфальтом.

2) Відновити дитячий басейн та заінсталювати нові фільтри.

3) Дах над головним будинком, „Ворохтою" і „Веселкою" затікає, тому треба негайно приступити до направи даху.

4) Приступити до будови кращих приміщень для молоді, яка перебуває в таборах чи на курсах.

5) Призадуматися над будовою нового мотелю-готелю (що було вже давніше пропоновано). Приступити негайно до перебудови та поширення їдальні, бо теперішня їдальня не тільки що є вже замалою; а брак охолодження, вогкість та довге черґування і вичікування гостей в часі обідньої пори є джерелом постійних нарікань гостей.

На закінчення звіту хочу підкреслити питому вагу Союзівки для членів УНС і української громади і тому звертаюся з проханням присвятити більше уваги проблемам, що зв'язані з добром і дальшим ростом нашої відпочинково-розвагової оселі Союзівки. Контрольна Комісія особливо звертається з апелем та закликом до української молоді до численної участи в таборах та курсах, а членство УНСоюзу і українське громадянство провести свої вакації і відпочинок на Союзівці.

Звіт головного контролера о. Степана Біляка

(З перевірки В-ва „Свобода")

Рік тому я з волі делегатів 30-ої Конвенції УНСоюзу почав свою другу каденцію, як член Головної Контрольної Комісії цієї нашої „Української заморської твердині", яка в наступному 1984 році відмічуватиме 90-ліття своєї праці і служби своїм членам, своїй громаді і своєму народові.

Як у попередній, так і в теперішній каденції мені приділено перевірку важливої „четвертої домени" нашого Союзу, його Видавництва, що охоплює редакції щоденника „Свобода", англомовного „Українського Тижневика", дитячого місячника „Веселка" та альманахів, їх адміністрацію і друкарню.

Коли мова про редакції наших періодиків — вони самі за себе звітують своїми виданнями і кожний має можливість і нагоду їх оцінювати. Я згадаю тільки про редакційний склад кожного із цих періодиків. Отже:

Редакція щоденника „Свобода" працювала в звітовому часі в складі редакторів: Зенон Снилик — начальний редактор та редактори (за часом їхнього затруднення): Любов Коленська, Володимир Левенець, Людмила Волянська, Тамара Кардашинець, Антін Мізак (новий переселенець з України, прийнятий на працю пів року тому) та додатково редактори: Іван Кедрин, який дома пише редакційні і авторські статті, це двоє редакторів, які працюють в редакції по два дні в тижні: д-р Володимир Душник (понеділки і четверги) та Ольга Кузьмович (середи і п'ятниці).

Редакція англомовного „Українського Щоденника": Романа Сохан-Гадзевич — начальний редактор і співредактори: Юрій Богдан Зарицький та Марта Коломиєць.

Редакція „Веселки", місячного журнала для дітей, уже 30-ий рік працює під незмінним проводом відомого нашого публіциста і письменника проф. Володимира Барагури при співпраці іншого педагога-письменника проф. Романа Завадовича.

Адміністрація працює під незмінним проводом Люби Лапичак, а

Друкарня під довголітнім проводом Анатоля Домарацького.

Докладні цифрові дані прибутків і видатків нашого В-ва подані в звітах наших екзекутивних урядовців. Скажу тільки, що перевірка касових книг потвердила точні записи всіх прибутків і видатків.

Для інформації залучую до цього звіту викази читачів наших періодиків у звітовому році в порівнянні з попереднім (1981) роком. Виявляється, що тільки кількість читачів „Українського Тижневика" тепер уже постійно збільшується, а читачів щоденника і місячника постійно зменшуться.

Залучую також табельку коштів видання альманаха УНС на 1983-рік, тираж якого цим разом уже обмежено до 5,000. До того часу альманахи появлялися в повному тиражі „Свободи".

Відповідні рекомендації щодо Видавництва Контрольна Комісія подасть під час річних нарад та запропонує відповідні резолюції.

ВИКАЗ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ"

	1981	1982
Члени УНС	9,086	8,641
Жінки і молодечі	3,055	2,782
Передплатники	1,471	1,339
Кольпортаж	178	189
Майбутні	20	25
Ґратіс і виміна	90	100
Інші	230	230
„Голови" —адреси місцевостей	305	310
разом	14,435	13,616

ВИКАЗ ЧИТАЧІВ „УКР. ВІКЛІ"

	1981	1982
„УКР. ВІКЛІ"	5,620	5,818
„ГОЛОВИ"— адреси місцевостей	62	70
разом	5,682	5,888

з того:

Членів УНС	3,879
Не-членів	1,939
разом	5,818

ВИКАЗ ЧИТАЧІВ „ВЕСЕЛКИ"

	березень 1982	березень 1983
Передплатники	703	727
Даром і виміна	189	195
Премії (будучі члени)	2	1
Школи	117	73
Кольпортаж	11	6
Нові-незаплачені	6	3
разом	1,028	1,005

"SVOBODA" SALE ON STANDS

	September 1981	March 1982	March 1983
Arka Toronto	3 copies	3 copies	3 copies
Arka N.Y.	20 "	20 "	23 "
Arka U.B.S.	3 "	2 "	2 "
Bazaar	3 "	2 "	3 "
Chang Jae Lee	15 "	20 "	30 "
Dnipro	3 "	3 "	3 "
EKO	10 "	15 "	15 "
Alvarez	15 "	15 "	15 "
Jack	10 "	10 "	10 "
Surma	10 "	13 "	20 "
Veselka	50 "	60 "	60 "
West Arka	10 "	5 "	5 "
	152 copies	178 copies	189 copies

КОШТИ ВИДАННЯ АЛЬМАНАХА НА 1983 РІК

Формат: 9 x 6, 272 ст. - обк.
Наклад: 5,000

Склад I ст. $8.00 — (274)	2,192.00
Ломка $2.00	548.00
Папір до комп. і кваси $2.00	548.00
Друк і переплет — Порт Ситі Прес	7,653.98
Окладинка — Б. Титла	200.00
Бронзові коверти (7½ x 10½) і їх друк	384.05
Зворотні коверти 6¾ і їх друк	124.21
Цінники, листи до секр., підпр.	275
Адресування	125.00
Пакування і експедиція	272.00
Кореспонденти і редакція	2,000.00
Пошта	1,012.23
Адміністрація	175.00
Зворот Альм. і листів (Дю мейл)	684.75
Разом	$ 16,239.22

ПРИХОДИ — ДО 3/18/1983

Оголошення	$ 1,713.20
Альманах	16,515.50
Пресовий Фонд	3,590.50
Разом	$ 21,819.20
Кошти видання	16,239.22
Чистий дохід	$ 5,579.98

ДОПОВНЕННЯ ДО ЗВІТІВ ЧЛЕНІВ ГОЛОВНОГО УРЯДУ

Д-р І. Флис сказав, що звіти були надруковані і роздані всім членам Головного Уряду. Але коли б хто мав ще щось додати до свого звіту, то може це тепер зробити. Після цього будуть запити до звітів, а тоді відповіді.

Т. Шмагала запропонував, щоб обмежити час додаткового звітування: члени Екзекутиви — 10 хвилин, члени Контрольної Комісії — 5 хвилин, а головні радні — 3 хвилини. Час звітування головного предсідника не повинен бути ограничений.

Цю пропозицію піддержав **Т. Максимович**.

Д-р А. Лозинський сказав, що він не віддав свого звіту і хоче прочитати його тут. Думає, що це буде тривати трохи довше, як 3 хвилини. Попросив, щоб зробити для нього вийняток і дозволити йому довше звітувати. Ствердив, що 3 хвилини часу на додаткове звітування є закоротко. При тому заявив, що він не братиме участи в дискусії і просить, щоб з огляду на те дозволити йому довше звітувати.

Д-р І. Флис підкреслив, що д-р А. Лозинський мав нагоду віддати свій звіт до друку так само, як і інші головні урядовці. Коли він цього не зробив, то його вина. Виїмків не можна робити, бо в той спосіб створюється прецеденс.

Д-р Анна Чопик запропонувала, щоб д-р А. Лозинський написав свій звіт, зробив з нього фотокопії для всіх членів Головного Уряду. На її думку, звітування головних радних відбудеться аж наступного дня і д-р А. Лозинський матиме досить часу зладити такий звіт.

Д-р М. Куропась погодився з думкою А. Лозинського, що обмеження часу звітування головних радних до трьох хвилин є несправедливе і не є братерське. Члени Головного Екзекутивного Комітету зустрічаються зі собою чотири рази до року і мають нагоду виговоритися; те саме відноситься до членів Головної Контрольної Комісії — вони зустрічаються два рази в році, а головні радні мають одиноку нагоду висловити свої думки тільки раз у році, на річних нарадах. Тому треба дати їм нагоду виговоритися, а не обмежувати час до 3-ох хвилин.

Є. Іванців запропонував, щоб час звітування головних радних тривав 5 хвилин. Він піддержав попередній внесок Т. Шмагали, але просив внести поправку, а саме, щоб головні радні могли звітувати 5 хвилин. Т. Шмагала погодився на поправку.

Головний предсідник перевів голосування — внесок прийнято одноголосно.

Д-р І. Флис — головний предсідник не мав додатку до свого надрукованого звіту. Сказав, що сподіється, що до нього будуть питання, на які він відповідатиме, і то напевно вичерпає всі справи, які може декому з присутніх є неясні.

Д-р М. Куропась — заступник головного предсідника в додатку до відчитаного звіту додав свої завваги відносно злуки двох Союзів. Сказав, що цю справу треба добре передумати, а щойно тоді приймати рішення. Злука мусить принести користь УНСоюзові і лише під таким кутом треба до неї підходити.

Ґльорія Пашен — заступниця головного предсідника не мала додатку до свого звіту, що його відчитала.

Сен. П. Юзик — головний директор для Канади додатково звернув увагу, що ті члени Головного Уряду, які живуть в Америці, повинні зрозуміти структуру життя українців в Канаді. Ті методи підходу, яких вживає УНСоюз до українців в Америці, не конечно є добрі в Канаді. Такі висновки можна винести з тих мінімальних успіхів, які має Союз в Канаді. Канадське представництво, яке не має ніяких прав, не може контролювати діяльности Відділів УНС в Канаді. З огляду на те, він запропонував створити в Канаді Дирекцію УНСоюзу на Канаду, яка підлягала б Екзекутиві УНСоюзу. Сказав, що в Канаді є понад 80 відсотків американських компаній і вони всі мають свої дирекції в Канаді. Це саме повинен зробити й УНСоюз. З огляду на те він на 30-ій Конвенції УНС вніс відповідну поправку до статуту, яку Конвенція не була

готова розглядати і схвалювати, але покликала комісію, яка має цю справу розглянути. Звернувся з закликом до всіх членів Головного Уряду, щоб вони розглянули цю справу і поставилися до неї серйозно. Він переконаний, що коли буде така Дирекція, справи УНСоюзу в Канаді виглядатимуть багато краще.

В. Сохан — головний секретар не мав доповнення до звіту, але попросив присутніх, щоб з огляду на те, що багато часу буде присвячено плянам на майбутнє, вони перечитали і докладно познайомилися з деякими розділами його звіту, а саме з розділами: „Переведені зміни" та „Виконані постанови 30-ої Конвенції", як теж „Наші пляни на найближче майбутнє".

Уляна Дячук — головний касир попросила, щоб усі докладно познайомилися з її надрукованим звітом, щоб можна було його передискутувати і вияснити всі неясні справи. З огляду на те, що зближається кінець першого півріччя 1983 року, вона подала, що на кінець квітня 1983 р. майно УНСоюзу осягнуло суму $48,600,000. Сума дивіденди в біжучому році виносить $725,000. Ця сума є вища, як у попередніх роках, а це тому, що тепер дивіденду виплачувано за іншою схемою і на іншій базі. Ця дивіденда базується на віку грамоти, віку члена, на клясі забезпечення та на висоті вкладки і висоті нагромадженої резерви. Вона є більше справедлива для тих членів, які вже довше є в УНСоюзі.

Подала, що вона є членом Нешенал Фратернал Конгресу і на протязі останніх трьох років входила до його Екзекутиви. Це дало їй змогу поробити зв'язки з діячами інших братських організацій, які можуть допомогти УНСоюзові інформаціями про їхню працю. Вона теж є членом Екзекутиви Ню Джерзького Братського Конгресу і членом Екзекутиви Крайового Громадського Комітету для вшанування жертв Великого Голоду в Україні в його 50-річчя.

С. Гавриш — головний організатор не мав окремого доповнення до його друкованого звіту. Просив присутніх, щоб познайомилися з його звітом, головно його 6-ою сторінкою, де він вияснює справу пошукування організаторів членів УНС.

Головний предсідник передав провід нарадами **д-рові М. Куропасеві, заступникові головного предсідника** і той попросив до дальшого звітування головних радних.

Олена Олек-Скатт не мала додатку до свого надрукованого звіту.

Проф. Т. Шмагала не мав додатку до свого надрукованого звіту.

А. Джула сказав, що помимо того, що його слово може бути найкоротше з усіх тут сказаних, але це не означає, що він нічого не робив для УНСоюзу на протязі минулого року. Він особисто допомагав секретарям у праці, головно тим, які тількищо обняли секретарство у Відділі. До цього часу він приєднав 9 нових членів і приобіцяв, що приєднає більше. Сказав, що одержав запрошення від готелю Гільтон, щоб наступну Конвенцію УНСоюз відбув у Піттсбурзі. Попросив, щоб Екзекутива написала до них листа і подала, чи УНСоюз заміряє відбути там Конвенцію, чи ні.

Головний радний І. Одежинський вияснив, що він не має виготовленого звіту, тому що він хворів впродовж довшого часу аж до самого річного засідання Головного Уряду.

Головні радні Є. Іванців, В.Гавриляк, В. Квас і Текля Мороз не мали доповнення до їхніх звітів.

А. Кейбіда сказав, що він гордий з того, що може подати тут до відома, що Зенон Онуфрик і він, як члени Ню Джерзької Етнічної Дорадчої Ради, причинилися до того, що зладжено проклямацію, якою визначено день 15-го травня 1983 р. офіційним Днем Вшанування Жертв Великого Голоду в Україні в роках 1932-1933. Цю проклямацію, яку підписав губернатор стейту Ню Джерзі Томас Кейн, відчитав голова Дорадчої Ради Джордж Папас під час меморіяльних святкувань в неділю, 15-го травня 1983 р., що відбулися у Православному Центрі в Баунд Бруку. Тоді теж Роберт Зачовскі, директор Ню Джерзького Бюра для етнічних справ, подав до відома, що губернатор Кейн покликав спеціяльну комісію, яка має на меті вглядати у шкільні підручники, щоб вишукувати неправильні історичні дані про народи Східньої Европи, які були насильно включені до Совєтського Союзу. Це є перша того роду Комісія не тільки в Ню Джерзі, але в цілій Америці. Звернувся з проханням до всіх українських груп у різних стейтах Америки, щоб старалися мати вгляд у ті справи.

Окремо погратулював гол. редакторові „Українського Тижневика" Ромі Сохан-Гадзевич за видання дуже добре опрацьованого числа, повністю присвяченого Великому Голодові в Україні в роках 1932-1933. Він особисто роздав понад 50 примірників того числа членам Етнічної Дорадчої Ради, членам Бюра стейтового секретаріяту і губернаторові Кейнові та цілому його штабові.

На кінець склав особисті гратуляції Управі Союзівки за змодернізування кімнат у головному будинку.

Анна Гарас сказала, що її звіт, який був надрукований, говорить виключно про її діяльність в УНСоюзі. Натомість їй прийшлось багато більше працювати з огляду на те, що в УНСоюзі постали такі обставини, які унеможливлюють організування нових членів, а навпаки, треба рятувати тих членів, які ще є в УНСоюзі і хотять залишати членство. Є закиди в терені, що УНСоюз занимається політикою. На її думку, треба найперше подумати, а тоді діяти. УНСоюз має різних членів, які є різних релігійних віроісповідань, різних політичних переконань, і з тим треба рахуватися. УНСоюз не є політичною організацією, а суспільно-громадською, і при тому ще й фінансовою. Сказала, що у „Свободі" з 9-го квітня 1983 року була поміщена резолюція Екзекутиви УНСоюзу в справі оформлення Крайового Громадського Комітету для вшанування жертв Великого Голоду в Україні, і участь в ньому представника УНСоюзу. З цього приводу вона одержувала телефони від деяких членів, які висловлювали їхнє невдоволення. Теж є невдоволення з того, що всі передплатиники „Свободи" одержали листи із закликом складати датки на потреби згаданого Комітету. Завважила, що ще в 1981 році постав такий Комітет при УККА і не треба було створювати ще один Центральний Комітет, та й до того брати в ньому теж участь. На тому поважно терпить УНСоюз.

Т. Максимович не мав доповнення до звіту.

Д-р А. Лозинський не передав до друку свого звіту і тому відчитав його тепер:

Звіт головного радного Аскольда Лозинського

На самому початку теперішньої каденції Головного Уряду Українського Народного Союзу, головний предсідник та Екзекутивний Комітет УНС винесли відповідні постанови, якими недвозначно заявлено хто вийшов переможцем, а хто переможений на останній Конвенції. І хоч логічно господарські фінансові установи, які включають людей різних політичних та релігійно-ідеологічних переконань і віроісповідань, **майже без вийнятків** стараються задержати цей плюралістичний характер, бо ж їхнє завдання служити цілому народові, все ж таки Український Народний Союз в особі свого головного предсідника рішився стати на фронті боротьби з своїми власними членами. Пише головний предсідник у листі з 1-го вересня 1982 р.: „Як вам відомо, Головний Екзекутивний Комітет (у минулій каденції А.Л.) ствердив обвинувачення супроти групи одинадцятьох та звернувся до Конвенції видати свій вирок перевибором або невибором цих одинадцять осіб на бажані ними пости. Вибори говорять самі за себе. Без сумніву ці вибори становлять мандат Головному Екзекутивному Комітетові..."

Для ілюстрації виконання цього мандату подаю слідуючий, майже комічний, приклад. Відділ 245 УНС з Ню Бритин, Конн., звернувся до мене листовно прибути на їхнє відзначення 75-ліття існування та виголосити відповідне слово і привіт від Головного Уряду УНС. На закінчення запрошення написано: „Якщо Ви годитеся і час Вам дозволяє то, прошу Вас, напишіть до мене своє рішення, тоді я звернуся до Головної Канцелярії, що нашим бажанням є Вас вітати як представника..." Я вислав позитивну відповідь. На жаль, головний предсідник УНС не погодився на це, і на моє місце запропонував свою „скромну", хоч не бажану особу.

Вищенаведений приклад комічний тому, бо він вказує на громадську виробленість головного предсідника, який, на жаль, до того посту ще не доріс.

Все ж таки головний предсідник надав тон. В перших місяцях теперішньої каденції проголошено „поробити всі дальші необхідні заходи для поновного оформлення репрезентативної громадської централі..." та приділено дотацію в сумі 2,000.00 дол. на діяльність Комітету Правопорядку. „Свобода" видала редакційну статтю про вищезгадану резолюцію під заголовком „Резолюція на потребу" де сказано: „Після 30-ої Конвенції УНС та в ситуації, яка існує сьогодні в нашій громаді, ця резолюція дуже на часі і дуже на потребу, зокрема на те, щоб не було сумнівів..."

Мабуть завершенням опрокинення всяких сумнівів було поміщення з похвалою у „Свободі" статті Блаженнішого Мстислава під заголовком: „Ще про звернення Ієрархії Української Католицької Церкви", де церковний достойник Митрополит Мстислав пише: „Чому по імени не названо „лицарів злочинного абсурду", які ставлять водночас свічку Богові й сатані?.. до сьогоднішньої темної ночі в житті української громади в ЗСА, ночі, яка влегшує людині злої волі довершувати злочини в нашому громадському середовищі, довели провідники т.зв. „Визвольного Фронту", абсолютна більшість яких складається з людей з католицькою метрикою. Саме вони знайшли собі на потребу гурток собі угодників з православною метрикою, готових дослівно на все, щоб догодити учителям злоби і ненависти... з їхньої спільної лябораторії виходять отруйні випари, спрямовані передусім на нищення передових і офірних у нашій громаді людей, на оплюгавлення заслужених патріотів, а в тому числі й осіб на найбільших церковних становищах. Від української „Кадаффі" треба нарешті розпочати самочищення і лікування української людини від присущої їй зловісної прикмети — непротивлення злу..." Дійсно глибокі слова, сповнені християнською любов'ю, Блаженнішого Глави та Батька української церкви, яка об'єднує всі прошарки громадянства включно з „визвольно-фронтівцями!"

Уже 6-го квітня 1983 року головний предсідник разом з Екзекутивним Комітетом довершили свою боротьбу з УККА та випередили всі інші українські організації, включно з мельниківською ОДВУ, закликаючи до створення нової централі, яку згодом перезвано на Українсько-Американську Координаційну Раду, очолену головним предсідником УНС. І хоч таке потягнення головного предсідника УНС дивувало велику частину нашої спільноти, бо ж чейже УНС не є одною чи другою партійною фасадою. Тим, які мали нагоду спостерігати громадське поступовання головного предсідника УНС впродовж останніх кількох років, останні рішення були зовсім консеквентні, хоч можливо не зовсім раціональні. У переговорах між Екзекутивою УККА та Комітетом за Правопорядок головний предсідник відіграв парадоксальну ролю. Замість змагати бути посередником між політичними противниками, головний предсідник УНС змагав до глибшого розкладу. Ось, для прикладу, на першому засіданні відновлених переговорів в цьому році речники майже договорились здержати полеміку щодо УККА бодай в часі між зустрічами. Все таки головний предсідник УНС сказав ні!, і демагогічна писанина на сторінках „Свободи" не вгасала. Били УККА, били „Визвольний Фронт". Недавно один „злобний дід" зачепив молодечу організацію — СУМ.

Колись „Батько-Союз" був дійсно батьком, який тішився добробутом та клопотався недостачами всіх українців в Америці чи Канаді. Сьогодні цей Батько став вітчимом та особистою зброєю патологічної ненависти до „Визвольного Фронту" головного предсідника УНС.

Чому наші кредитівки, які охоплюють всіх українців, можуть задержати певний рівень професійности та доброзичливости понад партійні порахунки? Відповідь ясна: можуть, бо їхні проводи до цього доросли. Можуть, бо їхні проводи не бажають накидати своїх партійних приналежностей чи симпатій другим. Натомість УНС сьогодні знаходиться в руках людини майже хворої у своїй ненависті, який готов використовувати свій громадський пост для власного задоволення та інтересів.

У Союзі, очоленому теперішнім головним предсідником, який рівночасно очолює установу т. зв. Український Американський Координаційний Комітет, що роздвоює українську громаду, немає місця для членів Організацій Українського Визвольного Фронту. Рівнож важко дивитись, як УНС — організацію, яку впродовж майже цілого століття будували люди з візією встановлення всегромадського господарського фундаменту, знищили впродовж заледве п'ять років безвідповідальні та громадсько невироблені особи типу головного предсідника УНС. Отже ж тому я, після довгої призадуми, резигную з Головного Уряду УНС з цією хвилиною та вернуся до праці в УНС тільки тоді, коли на пості головного предсідника стане особа з громадським стажем та візією великого Союзового діла.

В. Дідюк не мав додатку до свого надрукованого звіту.

В. Пастушок подякував усім за змогу брати участь в нарадах Головного Уряду УНСоюзу, висловив подяку і вдоволення із співпраці з головним предсідником та іншими членами Екзекутивного Комітету, з головним редактором „Свободи" і редактором „Українського Тижневика". Вони всі кожночасно допомагали і давали поради в першому році його праці на пості головного радного. Дораджував, щоб після висвітлювання фільму „За стерном долі", який робить на глядачів кольосальне враження, збирати добровільні датки на потребу Комітету вшанування жертв Великого Голоду в Україні.

Д-р Н. Олесницький, інж. А. Дорошенко і мгр І. Геврик не мали додатків до своїх надрукованих звітів.

Д-р Б. Гнатюк попросив, щоб Комісія для розбудови Союзівки переглянула всі рекомендації, які на протязі років робила Контрольна Комісія, провірюючи діловодство Союзівки.

о. С. Біляк сказав, що треба конечно перевести в життя побажання, яке висловила 30-та Конвенція, а то збільшити об'єм щоденника „Свобода", а теж поправити її зміст і зробити її цікавішою. На його думку, це можна б зробити при теперішньому числі редакторів. В дальшому сказав, що порівнюючи роки 1981 і 1982 можна ствердити спадок читачів на 819 осіб. Існує такий стан, що можна сподіватися, що число читачів дальше буде спадати і над цією справою треба застановитися. Підкреслив, що йому важко зрозуміти, чому в цьому році наклад Альманаха був такий малий, бо всього 5,000 примірників. Попросив, щоб хтось один з членів Екзекутиви відповів йому на це питання. Сказав, що книгарня „Свободи" потребує генеральної реорганізації. Треба прийняти на працю такого керівника книгарні, який міг би зробити докладний каталог книжок, які є на полицях і в пачках. На кінець зайняв становище до слів д-ра А. Лозинського, які він висловив у відношенні до Митрополита Мстислава. Сказав, що кожна людина розуміє правду по своєму. Ніхто не має права, навіть д-р Лозинський, відбирати Митрополитові, як громадянинові і як людині з певним політичним переконанням, права висловити свою думку. Йому, як знаменитому журналістові, а того не можна йому відібрати, вільно висловити свою думку і ніхто не має права йому цього заборонити. Заявив, що він протестує проти таких виступів на форумі Річних нарад Головного Уряду УНС супроти митрополита Української Православної Церкви. Він є митрополитом, а при тому громадянином і українським патріотом, не гіршим, як кожний із присутніх. Висловив надію, що ще дехто з присутніх займе відповідне становище до цієї справи.

Мгр І. Геврик підніс справу виплати дієт деяким делегатам 30-ої Конвенції УНС. Сказав, що до нього наспіло багато листів від делегатів, в яких вони жалуються, що їм не повернено коштів подорожі на Конвенцію. Відчитав постанову статуту, яка відноситься до тієї справи. Твердив, що багатьом делегатам не виплачено повного звороту коштів подорожі, бо вони їхали спільним автом. Такого немає в статуті, то ж ані головний предсідник, ані головний касир не мають права відбирати делегатам цього привілею.

7. ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТАМИ ЧЛЕНІВ ГОЛОВНОГО УРЯДУ

Уляна Дячук зголосилася до слова в справі резиґнації д-ра А. Лозинського з посту головного радного УНС. Вона відчитала 35-ий параграф статуту УНС, в якому сказано, що обов'язком головного предсідника є приймати резиґнації головних урядовців, предложені на письмі, які мають бути остаточно затверджені Головним Урядом впродовж 30 днів. З огляду на те, що Головний Уряд тепер засідає, він може прийняти резиґнацію д-ра А. Лозинського, або її відкинути.

Т. Максимович дав внесок, щоб прийняти згадану резиґнацію. Внесок піддержали Уляна Дячук і Тарас Шмагала.

Ведучий нарадами **д-р М. Куропась** перевів голосування, яке у висліді дало, що велика більшість голосувала за прийняттям резиґнації д-ра А. Лозинського. 6 здержалися від голосування.

Перерва 15 хвилин.

Нарадами проводить **заступник гол. предсідника д-р М. Куропась**. Він заявив, як предсідник нарад і теж в імені Екзекутиви, що в історії УНСоюзу були різні сварки і непорозуміння і всі вони були на місці, навіть такі закиди, які заторкували головного предсідника. Але коли переступається границю, що в культурному світі не є до подумання, бо коли говориться в такий спосіб, як говорив д-р А. Лозинський про неприсутніх осіб, переступається усі допускаємі форми, якими користується культурний світ і українська громада в Америці зокрема. Він відчитав параграф статуту УНС, який відноситься до резиґнації члена Головного Уряду. „На випадок смерти, резиґнації, постійної нездібности або постійної нездатности якогонебудь головного урядовця Союзу, Головний Екзекутивний Комітет на своєму звичайному або надзвичайному засіданні має право покликати на опорожнене місце іншу особу, яка має всі кваліфікації головного урядовця, але тільки до часу найближчих нарад Головного Уряду" (§32). З огляду на те, що члени Головного Уряду прийняли резиґнацію д-ра А. Лозинського, Головний Уряд має право назначити на його місце особу, яка має всі кваліфікації бути членом Головного Уряду.

Мгр І. Геврик запропонував, щоб з огляду на те, що Детройтська Округа не має представника в Головному Уряді, назначити Романа Татарського, голову тієї Округи, на пост головного радного — на місце, яке занимав д-р А. Лозинський. Його пропозицію піддержали **Т. Шмагала і В. Квас**.

Коли **д-р М. Куропась** запитався, чи хтось хоче зголосити ще інших кандидатів, **В. Пастушок** запропонував, щоб замкнути листу кандидатів. Його піддержав **А. Кейбіда**.

Переведено голосування — великою більшістю голосів (2 особи здержалися) обрано Романа Татарського на пост головного радного УНС.

Д-р Н. Олесницький сказав, що він тому здержався від голосування над прийняттям резиґнації д-ра А. Лозинського, бо відчув велику іронію з його відходом з посту головного радного УНС. Тому, що він висловився у своєму резиґнаційному звіті, що одною з причин його резиґнації є те, що після останньої Конвенції головний предсідник почав писати у „Свободі" і урядувати так, як переможець над переможеними, і це його обурило. Зацитував з його звіту „...бо ж чейже УНСоюз не є одною, чи другою політичною фасадою..." Сказав, що він не вірить, щоб д-р А. Лозинський, як адвокат, не бачив грубої іронії у своєму виступі, так, як він не бачить іронії в тому, що сказав, що на його погляд УНСоюз став недемократичною фасадою, що причинилося до його резиґнації.

З подібних причин, бо перебрання УККА одною політичною партією, вийшли з XIII Конгресу УККА головний предсідник і представники 27 організацій, а їх за це осуджує д-р А. Лозинський, який зробив сьогодні те саме. Сказав, що він не голосував за прийняттям його резиґнації тому, бо вважав, що д-р А. Лозинський мусить відповісти на той звіт, який фактично не є звітом, а „солодкою іронією". Д-р А. Лозинський і його однодумці з Визвольного Фронту осуджують головного предсідника і багатьох інших за вихід із залі нарад XIII Конгресу УККА, за їхню політичну думку — правильну, чи неправильну, але незгідну з поглядами Визвольного Фронту.

Свої завваги д-р Н. Олесницький повторив англійською мовою.

В. Дідюк на вступі зазначив, що дискутувати в такій ситуації, яка витворилася, не є легко. Сказав, що на першій сторінці свого звіту головний предсідник насписав, що „...кується нова зброя для використання протидемократичної думки, що існує в умах членів теперішнього Головного Уряду." В другому місці предсідник написав так: „...Головний Екзекутивний Комітет вже в минулому дав до пізнання, що він є за злукою цих двох інституцій, обох бастіонів українського націоналізму та американського і канадського патріотизму". Попросив, щоб головний предсідник вияснив йому, що він мав на думці, пишучи ці слова. А теж попросив вияснення до слів: „...І, вкінці, ми мусимо справитися з нашою позицією в громаді, якщо маємо здобути знову для української громади престиж, який вона мала раніше."

На завваги заступника головного предсідника **д-ра М. Куропася**, щоб гол. радний В. Дідюк теж зрезиґнував, сказав, що він йому тієї приємности не зробить, бо він мусів би потягнути за собою понад три тисячі членів, яких він записав до УНСоюзу і яким він, записуючи їх, говорив, що УНСоюз є соборницька, українська національна установа. Коли б він вийшов зі Союзу, то він мусів би тим людям сказати, чому він це зробив — отже покищо він цього не зробить. Запитався головного секретаря В. Сохана, чому так багато членів згрошевлюють грамоти, а теж хотів би знати, які причини вони подають для цього, бо він знає з терену, що йому є багато легше зорганізувати нового члена, як переконати тих, що хотять згрошевлювати грамоти, щоб вони залишилися членами. Він особисто врятував 42 члени, бо переконав їх, щоб не згрошевлювали грамот.

Звернувся до Екзекутиви і головного редактора „Свободи" з питанням, чому в 90-ліття „Свободи", яке припадає в цьому році, не було про це ніякої згадки. Він колись пропонував, щоб такий ювілей відсвяткувати в Канаді, але його пропозицію зігноровано.

Порушив справу організування нових членів і ствердив, що немає зросту членів, а навпаки — члени відходять і є спад членства. Запитався, як використано поради Джеймса Балу, бо, на його думку, вони були дуже коштовні.

Відносно фільмів запитався, яку користь вони приносять під оглядом організаційним. Запитав Екзекутивний Комітет, чи це є його прерогативою виносити того роду однодушну резолюцію, яка появилася 9-го квітня ц.р. в „Свободі". На його думку, Екзекутива є виконавчим органом і переводить в життя рішення Головного Уряду, який, згідно зі статутом, діє поміж Конвенціями. Екзекутива повинна приготовити й обґрунтувати пропозицію і прийти з нею на наради Головного Уряду, дістати його одобрення, а тоді її виконувати. Підкреслив, що того роду рішення не є прерогативою Екзекутиви. Він має достовірні інформації, що інтенцією тієї резолюції було направити справи в громаді, а не творити іншу організацію, яка вже внесла прохання до СКВУ, щоб її прийняти в члени. Як йому відомо, такої можливости вже нема, бо нові організації можна принимати тільки на пленумі Секретаріяту СКВУ, такого до наступного IV Конгресу СКВУ вже не буде. І де ж тоді опиниться УНСоюз? УНСоюз є соборна, об'єднуюча установа і вона мусить такою залишитися. УНСоюз не може довести до того, щоб колись історія показувала на нього пальцем, що він причинився до роз'єднання української громади. Запитався головного предсідника, чи він має змогу і час очолювати УНСоюз і рівночасно цю новостворену репрезентацію і чи це вийде на добро УНСоюзові.

Звернувся до Головної Контрольної Комісії з питанням, чи вона має розв'язку в тих справах. Апелював до всіх членів Головного Уряду, щоб старалися ці всі справи вивести на чисті води для добра цілої української громади.

Текля Мороз висловила своє застереження до звітів, у яких були заторкнені справи, які не мають нічого спільного з працею для УНСоюзу і які не приносять ніякої користи Союзові. Про себе сказала, що вона дуже активно працює в українській громаді, але про це не згадує у своїх звітах. Коли б вона могла зорганізувати при тих організаціях, у яких вона працює, Відділ УНСоюзу, то вона про це писала б у своєму звіті, а так, на її думку, це тільки витрата часу. Вона, від самого початку свого поселення в Канаді, включилася до УНСоюзу і вважає, що має право висловити в тих справах свою думку.

Інж. А. Дорошенко висловив своє вдоволення з того, що д-р А. Лозинський зрезиґнував з посту головного радного. Сказав, що його виступ проти Митрополита Української Православної Церкви в Америці, Блаженнішого Мстислава, тільки доказує, що д-р Лозинський не заслуговує на те, щоб бути членом Головного Уряду УНС. Своїм виступом він ще раз доказав, що він надалі йде за гаслом „партія понад УНСоюз" та „партія понад державу". Ще раз подякував йому за те, що зрезиґнував.

В. Пастушок підкреслив, що це не був форум, на якому можна було виступати з образою Митрополита Мстислава, як це саме зробив д-р А. Лозинський. З цього приводу він вніс протест.

Д-р Анна Чопик запиталася головного касира Уляни Дячук, чи УНСоюз доклав якусь суму грошей до Стипендійного Фонду ім. Романа Слободяна, на який його діти і приятелі зложили $6,500.

В. Квас сказав, що йому дуже прикро, що д-р А. Лозинський, звітуючи образив Митрополита Мстислава і головного предсідника УНС. На його думку, А. Лозинський образив теж усіх членів Головного Уряду і тому він вважає, що ведучий нарадами повинен був відібрати йому голос, бо це не був звіт, який відносився до його діяльности в УНСоюзі. Тому він здержався від голосування над прийняттям резиґнації д-ра А. Лозинського.

Проф. Т. Шмагала порушив справу приросту членів УНС. Запитався головного організатора і головного предсідника, що було зроблено в тому напрямі, щоб заанґажувати на працю директора продажу забезпечення, згідно з рішенням на надзвичайних нарадах Головного Уряду у вересні 1982 року? Також запитався, що зроблено, щоб вишколювати продавців забезпечення і їх затруднювати на працю. Сказав, що йому важко зрозуміти, щоб у часі, коли в Америці панує велике безробіття, важко було знайти людину, яка хотіла б працювати на пості організатора членів. На це мусять складатися якісь причини і він хотів би, щоб члени Головного Екзекутивного Комітету, які є відповідальні за це, йому цю справу вияснили.

Анна Гарас зазначила, що підвишка передплати за „Свободу", яка була схвалена 30-ою Конвенцією, причинила секретарям Відділів багато клопотів, бо багато членів, головно тих, які народжені в Україні, нарікають, що мусять передплачувати „Свободу". Вони вважають це за дискримінацію, бо ті, що не є народжені в Україні, а теж ті, що хоч народжені в Україні, але живуть в Канаді, не мусять передплачувати „Свободи". Деякі члени навіть погрожували судовою справою, бо казали, що ніхто не може примусити їх платити за „Свободу". В тих справах вона зверталася за порадою до Головної Канцелярії, але не одержала ніякої відповіді. Тому просить тепер відповісти їй на ті питання.

Марія Чучман мала свої застереження до посмертних згадок у „Свободі". Сказала, що вони є задовгі і для загалу членів нецікаві. Ті дописи є хіба приємні тільки для родини покійного.

Ґеновефа Жеребняк запиталася, чому Екзекутива перестала користуватися порадами Джеймса Балу — які склалися на це причини? Підкреслила, що на його поради [illegible] поважну суму гроша, як теж поодинокі члени Головного Уряду присвятили багато часу на студіювання його звіту.

Традиційна Ялинка у Ботервліті

Заходом 99-го Відділу СУА і Відділу УККА відбулася в залі Українського Клюбу 15-та з черги Ялинка при участі 120 осіб 8-го січня 1984 року.

Відкрила її голова СУА Наталка Кушнір, яка запросила о. пароха Т. Гуманицького провести молитву, а потім голову Відділу УККА мгра Андрія Дурбака проводити програмою. Він закликав зберігати різдвяні звичаї і традиції. Українське Різдво триває довше, ніж один день, це велике родинне свято.

Під проводом Ярослава Кушніра діти виконали різдвяну сценку „Діти ідуть до Вифлеєму". Виступали: Данка Щурпік, Христя Скалій, Бетті Філяк, Петрусь і Леся Філь, Ромко Кошикар, Християн Спяк і Лариса Дурбак. Отець Т. Гуманицький пригадав різноманітні християнські традиції. Перші християни спочатку святкували Воскресення Христове, чуда Христові, свята мучеників. Щойно у III столітті, замість римських сатурналій, завели свято Різдва і хрищення Ісуса Христа. Церковний мішаний хор під проводом Я. Кушніра проспівав: „Днесь поюще", „Іде звізда чудна", „Не плач, Рахиле" і „Нова радість".

Після смачної вечері, що її приготовили союзянки мгр Тетяна Дурбак мала доповідь про українські коляди. Вони представляють біблійну історію народження Ісуса Христа з різними побутовими додатками, вкінці побажання для господарів домів. Вона навела зразки коляд з різних наших земель, а потім змодернізовану народну колядку поета Юри Шкрумелюка про те, як лемки, подоляки, бойки, волиняки й гуцули вітають новонародженого Ісуса.

Присутні відспівали низку коляд.

Вкінці мгр А. Дурбак подякував усім, що причинилися до приготування й переведення Ялинки, управі Українського Клюбу за безкоштовне відступлення залі. Молитвою й колядкою закінчено цю Ялинку.

І. Д.

Зустріч Єпископа

В українських громадах південної Каліфорнії середина місяця грудня пройшла під враженням зустрічі із Єпископом Володимиром, нововисвяченим ієрархом Української Православної Церкви в Европі.

Владика Володимир

Використовуючи участь у Світовому Конгресі Владика Володимир відвідав окремі православні парафії Північної Америки і, на окреме доручення Митрополита Мстислава, завітав до Лос Анджелесу, де взяв участь в урочистостях громад св. Андрія Первозванного і св. Володимира та відвідав парафію Св. Покрови у Сан Дієго.

Храмове свято св. Андрія 11-го грудня стало першою зустрічвю Владики з місцевими українцями. Під час урочистої Богослужби у співслужінні із настоятелем о. прот. Степаном Галиком та о. прот. Григорієм Підгурцем єпископ звернувся до вірних із проповіддю християнських і національних вартостей у щоденному житті та побуті. Особливою прикрасою Служби Божої був мистецький спів хору під керівництвом дириґента Григорія Ґалика.

У просторій залі Українського Культурного Осередку відбулося багатолюдне прийняття із висловами привітів ряду громадсько-церковних діячів та з концертом народних пісень церковного хору, сольоспівом співачки Ліди Каслер та виступом вправних танцюристів групи „Явір". Дякуючи за теплу зустріч, Владика відзначив помітні здобутки місцевих українців, прив'язаність до церкви і плекання національних традицій.

15-го грудня у супроводі о. прот. С. Галика і голови громади св. Андрія інж. Олексія Власенка єпископ завітав до церкви Св. Покрови у Сан Дієго. Не зважаючи на будний день, майже ціла громада зустріла високодостойного гостя хлібом та сіллю зі співом ритуального привіту церковним хором під керівництвом дириґента Сергія Гейзлера.

Після спільної молитви, привіту й звернення Владики до вірних, у неофіційній атмосфері зустрічі парафіяни знайомилися із дорогим гостем. Особливо приємною несподіванкою була його зустріч із давніми знайомими, земляками з Волині.

Посвяченням новозбудованого престолу церкви св. Володимира в Лос Анджелесі завершився однотижневий побут Владики в Каліфорнії. Урочистості посвячення та Богослужбу супроводжувались співом хору парафії св. Андрія; співслужили настоятель о прот. Григорій Підгурець, о. прот. С. Галик та о. Г. Волковинський із Фініксу.

Словами теплих привітів та побажань висловлювали присутні радість спільної зустрічі на парафіяльному обіді із співом многоліття Владиці та господарям прийняття. Серед виступів вирізнявся заклик д-р С. Шумського до завершення Української Православної Церкви патріярхатом на чолі із Блаженнішим Митрополитом Мстиславом. Цю ідею підтримав настоятель о. прот. Григорій Підгурець і подякував Владиці, отцям і співучасникам радісної зустрічі в громаді св. Володимира. Поему, присвячену Владиці, відчитав її автор Іван Ліщенко-Ляшко.

У понеділок, 19-го грудня місцеві українці прощалися з Владикою, якого швидко полюбили.

О. Захарів

Місце для УВУ в Міжнародній Асоціяції університетських ректорів

З пристижевою у академічних колах Міжнародною асоціяцією університетських ректорів (президентів) Український Вільний Університет утримує зв'язки від довшого часу. На Асамблеї цієї Асоціяції перед шістьома роками, яка мала місце в Бостоні, заступав УВУ з уповноваження ректора проф. д-р Леонід Рудницький. В добре редаґованому квартальнику Асоціяції „Люкс Мунді" („Світло світу") у 8 томі, в числі за червень 1979 року була вміщена обширна інформація про УВУ (двосторінкова, із фотографією будинку УВУ та зі знімкою ректора, проф. д-ра В. Янева). Централя в той час була у Сеулі, Південна Корея. Актуально централя в цій каденції є у Бриджпорті, ЗСА.

Ректор УВУ проф. В. Янів

Завдяки попереднім зв'язкам УВУ отримав запрошення на чергову асамблею у Бангкоку в Тайлянді. Запрошення використав ректорат до остаточного оформлення членства, полагодивши у жовтні всі необхідні формальності. У висліді отримав проф. д-р Володимир Янів членську грамоту на біжучий академічний рік, бо університети є репрезентовані своїми ректорами (а чимало ректорів за давнім звичаєм ще обираються на рік). З погляду престижевого, членство у світовому об'єднанні ректорів має своє велике значення, а форум добре надається до поширення інформацій не тільки про Український Вільний Університет, але й взагалі про актуальне положення України. Разом із грамотою отримав проф. В. Янів відзначку членства. На міжнародному форумі—це одно із поважніших досягнень УВУ, який вже здобув собі відповідну позицію, як найстарший тепер екзильний університет.

На марґінесі варто згадати, що майже рівночасно (листопаді 1983 року) вийшла у 70-ліття смерти Лесі Українки збірна праця про неї у французькій мові, видана спільно із департаментом загальної та порівняльної літератури при Паризькій Сорбонні, як вислід спільної конференції, яка мала місце в квітні 1982 року. Після збірника праць про Сковороду та про Франка це є вже третя французька збірна праця про наших корифеїв, про яких у Франції досі мало було відомо, а окремих видань взагалі не було.

Світла...

Закінчення зі ст. 2.

яких 25 осіб, разом з вільними співробітниками — на яких 30 осіб. Отже ще дуже далеко до нормального стану в інших редакціях.

Проте слід ствердити, що заплановане поповнення українського відділу новими силами проходить із якихось ближче невідомих причин дуже пиняво. Можливо дуже повільно працює бюрократичний апарат, що ці справи вирішує. А може є всякі не надто прихильні нам сили, які, маючи добрі зв'язки з різними американськими колами, прагнуть звести бодай частково нанівець посилення українських радіомовлень. Адже не лише в СССР атакують „Радіо Свобода" й прагнуть знівечити всі позитивні зміни, заплановані американцями. Зокрема йде там посилена дискредитація „українських буржуазних націоналістів" і страх перед тим, щоб вони не популяризували ідеї самостійности поневолених Москвою народів крізь „Радіо Свобода". Є на еміґрації чимало російських шовіністів, яким це стає більмом в оці, яких охоплює страх за цілість імперії.

Та не во гнів кажучи, всякі труднощі, які виринають в „Радіо Свобода" у зв'язку з реорганізацією та поширенням українського відділу, діються великою мірою також з вини української еміґрації. Хоч справа українського відділу в „Радіо Свобода", покращання його дій, є чи не найважливішою справою нашого політичного життя на чужині. Адже це нам дає можливість мати безпосередній зв'язок з Україною, інформувати український народ про нашу працю і визвольні заходи, за допомогою об'єктивних інформацій про те, що діється в світі, нівечити німецьку дезінформацію, фальсифікацію нашої історії, національно-визвольну боротьбу тощо.

На превеликий жаль, відповідальні політичні кола української еміґрації мало цими справами цікавляться. Для них куди важливішими є всякі внутрішні розгри й розрахунки з минулим. Хоч з нашого боку проблеми, пов'язані з діяльністю „Радіо Свобода" повинні зайняти передове місце. З усіх боків нашого організованого політично-громадського життя повинен іти якнайсильніший натиск на американців. Цим треба зайнятися насамперед новому керівництву СКВУ. Ми не маємо, внаслідок політичного розсварення одного політичного центру. Але хай усі середовища окремо ведуть акцію з метою реалізації сучасних американських плянів щодо „Радіо Свобода". Закликаємо не занедбувати цього, звернути на проблеми українського відділу в „Радіо Свобода" якнайпильнішу увагу.

Дещо...

Закінчення зі ст. 2.

до його століття він напише. Я запропонував би книжку Сурмача всім, а особливо молодому поколінню, щоб воно знало перші кроки своїх попередників в Америці. Я вдячний моєму сватові Іларіонові Чолганові, що познайомив мене з М. Сурмачем і його „Сурмою".

Володимир Соханівський

Союзянки влаштували Ялинку в Коговзі

Заходом 34-го Відділу СУА відбувся тут 8-го січня 1984 року в залі Українського Клюбу Ялинка при участі понад 100 осіб. Голова СУА Ярослава Ракоча відкрила Ялинку, привітала присутніх і запросила о. митрата В. Андрушкова провести молитву та поблагословити просфору. Відтак представила посадника Коговзу Роналда Кенестрелі, що вже втретє перевибраний на посадника. Як великий приятель українців він завжди приходить на українські імпрези.

Посадник Кенестрері привітав зібраних, побажав усім з Новим Роком, закликав до співпраці в управі міста. Потім Я. Ракоча представила голову Товариства за патріярхальний устрій УКЦ В. Стадника, що започаткував спів коляд.

Учителька У. Омецінська, культурно-освітня референтка Відділу СУА, у своїй доповіді пригадала про велике значення Різдва на рідних землях, де тепер сучасний Ірод забороняє його святкування. Багато українських родин не може святкувати його разом, бо бракує багато членів родин. Тому треба пильно зберігати наші Різдвяні звичаї, такі багаті змістом, з нашими чудовими колядками, щоб ми могли їх відновити у вільній Україні.

Секретарка 34-го Відділу СУА Євгенія Куфель англійською мовою описала красу нашого Різдва та прочитала українською мовою різдвяний вірш.

Отець митрат В. Андрушків розповів про значення ялинки в різдвяних святкуваннях. Між доповідями присутні співали коляди.

Після вечері, що її приготовили союзянки, голова СУА Я. Ракоча подякувала союзанкам за прийняття, за співпрацю, а гостям за участь. Молитвою й колядою закінчено цю традиційну Ялинку, що її союзянки влаштовують щороку вже довгі літа.

(У. О)

Успіх Української Фолкльорної Групи з Курітіби

Минулого місяця Українська Фолкльорна Група з Курітіби була спеціяльно запрошена на святкування роковин двох містечок на півночі штату Парани: Колорадо та Порикату. Ми вибралися в дорогу 8-го грудня 1983 року. При дорозі — сірозелені евкаліптові дерева та великі сосни. Так почалася весела і цікава подорож.

Коли ми приїхали до Колорадо, була вже північ. Ночували ми в гімназійному будинку.

Наступного дня була соняшна і тепла погода, що сприяла доброму та веселому настрою.

На початку нашого виступу юнак Карло Шеремета прочитав реферат. Він коротко розповів, чому ми опинилися у діяспорі, про наше історичне минуле та дещо про наші звичаї та мистецтво. В цьому місті ми здобули велику симпатію, і до нас приходили журналісти, які в своїх часописах написали згодом прихильні нам репортажі. Виступ нашої групи був оголошений у телевізії як виступ найкращого ансамблю Парани. Кожна точка програми була успішна і бурхливо оплескувана.

Після виступу ми поїхали до Перекату, щоб там дати другий виступ. Там у неділю вранці була відслужена Служба Божа в бразилійській церкві за померлих з голоду. Нам дуже було приємно, що це вшанування пам'яті жертв голоду відбулося під ініціятивою бразилійських священиків. На Службі Божій члени ансамблю, у своїх національних строях, показали любов до України. Під час Служби Божої молодий юнак Корнелій Шмулик розповів присутнім про голодомор.

Українська Фолкльорна Група вже здобула собі заслужене ім'я не тільки в Парані, але далеко поза Параною. Наш ансамбль складається із 130 членів, включаючи дітей, хор та оркестру. З найбільших виступів цієї групи слід відзначити виступ в Кампінасі, Сан Павло, Порто Алегре та інші. Прикро нам було лише те, що в цьому містечку не було наших громадян та не мали ми з ким розмовляти рідною мовою.

Під час спільної прощальної вечері заля була виповнена гістьми. Настрій був був милий. Приємно було також те, що звідки ми приїхали була холодна зима, а тут тепло літо. Побачив дерева і ліс, яких немає в Курітібі та почув спів птахів.

Корнелій Шмулик

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР НОРВЕҐІЇ Каре Віллох заявив у понеділок, 23-го січня, що арешт високого цивільного урядовця, який признався до шпигунства на користь КҐБ, совєтської секретної служби, привів до серйозного напруження між Норвеґією і Совєтським Союзом. На пресовій конференції після закритого засідання з іншими міністрами норвежського уряду Віллох сказав: „Совєтський Союз повинен взяти на себе всю відповідальність за це. Нашій країні заподіяна велика шкода".

Попрощали пароха в Спрінґ Веллі

Спрінґ Веллі, Н. Й.—Місцева парафія свв. апостолів Петра й Павла попрощалася з парохом о. Романом Руссо в неділю, 11-го грудня 1983 року.

Святочну трапезу приготовили сестриці св. Анни разом з чоловіками Товариства Святого Імени в залі під церквою з участю понад 60 осіб.

Голова сестрицтва Катерина Брида та голова братства Карло Паолі передали в імені своїх організацій грошові подарунки отцеві та його родині. Кількома словами отця попрощали також муж довір'я Іван Кузьмик, та комішенер Теодор Дусенанко з 19-го Відділу Українсько-Американських Ветеранів у Спрінґ Веллі. Співом многоліття провадила директорка хору Галина Стельмачук.

За почесним столом сиділи: о. Руссо, його дружина, Франціска, староста Йосиф Роговський з дружиною Галиною, І. Кузьмик.

Хоч о. Руссо є священиком мелхітської епархії Нютону, Масс., він понад рік служив у місцевій парафії, правлячи Богослуження також в українській та старослов'янській мовах та проповідуючи щонеділі українською та англійською мовами. Крім цього, він розгорнув працю поміж українцями повіту Орандж, де за благословенням Владики Василія, епарха Стемфордського, відкрив місійну каплицю св. Андрея Первозванного в Гемптонбурзі, Н. Й.

В пам'ять Покійної

бл. п. Юлії Шурин

вдови по першому предсідникові 417-го Відділу УНС ім. „Співпраця" сл. п. д-рові Кирилові складаємо 50.00 долярів на Наукове Товариство ім. Шевченка.

Горем прибитій Родині наше щире співчуття.

Ольга й Ілько ЦИБРІВСЬКІ зі синами

Зі смутком сповіщаємо, що 17-го січня 1984 року, після тяжкої хвороби, відійшов у Вічність, Почесний член СУВА, Полковник Армії УНР

СВ. П.

ВАСИЛЬ РУДЕЦЬКИЙ

Народжений 10-го квітня 1899 р. в м. Кам'янці на Поділлі.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в українській православній катедрі св. Володимира, 20-го січня 1984 р., звідки перевезено і поховано на православній секції Елмвуд цвинтарі.

Родині Покійного висловлюємо сердечне співчуття.

Спи спокійно, Дорогий Побратиме, а пам'ять про Тебе буде з нами повіки.

Головна Управа СУВА

Ділимося сумною вісткою з Приятелями та Знайомими, що у п'ятницю, дня 6-го січня 1984 р. відійшов у Вічність

Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п.

СТЕФАН ЛУКАСЕВИЧ

бувший кооператор і підприємець, народжений 2-го грудня 1908 р. у Мостиськах, Україна.

ПАНАХИДА — у понеділок, 9-го січня 1984 р., о 8-ій год. веч. у похоронному заведенні Насевичів, 109 Тейбор Рд., Філядельфія, Па.

ПОХОРОН — у вівторок, 10-го січня 1984 р., о год. 9:30 ранку з церкви Христа Царя на український католицький цвинтар на Факс Чейсі у Філядельфії.

У глибокому смутку:

дружина — ОЛЬГА
син — ОМЕЛЯН з дружиною МАРТОЮ і дітьми АНЕЮ і СТЕФАНОМ
донька — ЛЮБА з мужем РОМАНОМ ПИРОГОМ і дітьми АНДРІЄМ і АДРІЯНОМ
сестра — ІВАНКА з родиною
брат — ЕВСТАХІЙ з дружиною ЕМІЛІЄЮ і дітьми
сестра — ОЛЕНА з ріднею у Польщі
свати — ЯРОСЛАВ і ЛЮБОВ ТАТОМИРИ і ЗЕНОВІЯ ПИРІГ
Ближча і дальша Родина в Україні

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Членів Фонду Катедр Українознавства

Впреп. о. Протопресв. Іван Ткачук відслужить Заупокійну Святу Літургію, в суботу, 28-го січня 1984 року, о год. 10-ій ранку, в УПЦеркві Всіх Святих, в Ню Йорку, за Блаженної Пам'яті:

Інж. АНАТОЛІЯ ВАСИНЧУКА
МАРІЮ ВОРОНЯК
ІЛЬКА ГОРНЯКА
ГАЛИНУ ДЕМЕНКО
БОРИСА ІВАНЮКА
МИХАЙЛА І ВАРВАРУ ПЛАХТІЇВ
БОГДАНА СТЕФАНОВИЧА

Всіх Вп. Членів ФКУ просимо про молитви за померших наших друзів. Помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна Пам'ять Померлим Членам ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

ВАСИЛІ І СТЕПАН, ЩО ЇХ ТРЕБА БУЛО НАЗВАТИ

У статті „Про Осипів і Василів в різдвяному тижні" („Свобода", ч. 7-ме з 13-го січня), пропущено як признав сам автор, чимало вартих згадки осіб. Але два з-посеред них вимагають таки доповнення:

Василь Авраменко — прибув до ЗСА у 20-их роках, з гуртом колишніх старшин УГА і Армії УНР після прогри наших Визвольних змагань і причинився в немалій мірі до збереження української особовости у діяспорі, захопивши молодь українським народним танком. Тепер тодішня молодь — безпосередні учні й вихованці школи народних танців Василя Авраменка — належать вже до старшої ґенерації, деякі з них на керівних становищах у громаді. Об'їздив із танковими концертами Північну й Південну Америку та інші континенти світу. Ходив завжди в жупані, часто обвішаний військовими медалями. Кольоритна постать, помер бідно і призабуто.

Д-р Василь Ленцик — історик, професор університету, скінчив також теологію, в останніх роках професор Духовної семінарії у Стемфорді, генеральний секретар Головної Ради НТШ і член Президії НТША, засновник і куратор музею у Стемфорді, автор численних наукових творів, один із провідних українських інтелектуалів, при тому людина скромна і безпретенсійна.

Коли у „Свободі" (ч. 2 з 5-го січня) була мова „Про Степанів в день св. Степана", то пропущено ненароком д-ра Степана Ріпецького, за фахом адвоката, не тільки колишнього старшини Українських Січових Стрільців (один із дуже нечисленних ще живих), але й ідеолог стрілецького руху своїми військово історичними творами. Першорядний знавець проблеми українських військових архівів. Формально — голова УСоціял-демократичної партії на чужині, насправді яскравий протимарксист і державник.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редаґує Омелян Твардовський

В. Лобановський про причини поразки збірної СССР

Посипались громи й численні критичні завваги в совєтській пресі на тренерів, начальство і змагунів збірної копаного м'яча СССР, яка в рішальних змаганнях за вихід до фінальних ігор за першенство Европи програла в столиці Португалії, Лісбоні—1 : О і цим самим була елімінована від дальших ігор.

Збірна Португалії зазнала поразки в першій зустрічі в Москві 0 : 5, але у відплатних змаганнях зуміла добитися бажаного успіху. Отже збірна малої Португалії дала доброго прочухана совєтській збірній і ця поразка викликала неабияку бурю у провідних колах футбольної федерації СССР. Цим разом московські критики мали більше відваги, адже головним тренером збірної є українець В. Лобановський, який прийшов на місце росіянина, що, як відомо, не зайшов далеко з тією збірною в світовому чемпіонаті. В складі збірної більшість змагунів не-росіяни: українці, грузини, білоруси.

В „Спортивній Газеті" з 13-го грудня 1983 року В. Лобановський помістив довгу статтю під наголовком „Образ гри: надії і реальність", у якій дещо „відгризається," подає причини тієї неприємної для нього поразки. Ось декілька його думок:

„Вважаю за потрібне звітувати про роботу тренерського складу збірної СССР у сезоні 1983 року. І почну з найнеприємнішого—поразки в Лісбоні. Саме вона не дозволила виконати турнірне завдання сезону і перекреслила в очах багатьох зроблене на першому етапі підготовки команди до участі в світовій першості 1986 року Отже, Лісбон, 13 листопада. Заключний матч у другій відбірній групі европейського чемпіонату Португалія—СССР. Ми—лідери, суперники відстають на очко, їх влаштовує тільки перемога. Але при виборі стратегії матчу ми, тренери й гравці, менш за все схильні довіряти цій суттєвій обставині. Хоча б тому, що вважаємо нижче гідности припускати саму думку про нічийний результат у грі з командою, яку в квітні перемогли з рахунком 5:0. Перша зустріч в Москві засвідчила, що більшість наших гравців переважає португальців у швидкості. Врахувавши це, ми вирішили створювати в Лісбоні надійність своєї гри в обов'язковому сполученні з придушенням надійності тактичних дій суперника. Ми хотіли зіграти на тому, що господарі зобов'язані атакувати великими силами. Тому наша тактична установка передбачала швидкий, різкий і масовий перехід від оборони до атаки. Невтралізація найнебезпечніших напасників збірної Португалії доручалася Балтачі (українець) і Сулаквелідзе (грузин), перекриття крилових—Боровському (білорус) і Дем'яненкові (українець); вільний захисник Чівадзе (грузин), зрозуміло, мав піддержувати партнерів в обороні, а Баль (українець), Гаврилов і Черенков (обидва росіяни) зв'язувати ініціятиву розігруючих гравців команди господарів. За обставин, коли м'ячем володіла наша команда, передбачалась участь в атаках восьми гравців. Гаврилов і Черенков мали атакувати „від своїх візаві", Блохін (українець) і Родіонов (росіянин)—пропонувати адреси в глибині оборони португальців, а Боровський і Дем'яненко—теж саме на крилах. (Усі відзначення національностей змагунів—наші—о.т.)

На установці ми просили гравців завершувати кожну атаку без втрат м'яча—ударом по цілі. І ще було сказано, що кожен у цьому вирішальному матчі сезону мусив викласти на полі всі свої достоїнства—адже на півзусиллях такі поєдинки не виграють... З придушенням надійності гри суперника мало що вийшло через те, що ефективно працювали на оборону лише Балтача і Сулаквелідзе, опорний півзахисник Баль та вільний захисник Чівадзе... Дем'яненко і Боровський надто часто залишали без контролі важливі зони, а Гаврилов і Черенков надали повної свободи розігруючим господарів. Та ще гіршим було те, що суперники постійно відбирали м'яч у наших атаковців саме тоді, коли партнери переключалися на атаку і прагнули зайняти активні позиції в передній лінії. Помітно знижувало ефективність атак збірної СССР украй обмежена кількість адрес на передній лінії, де невдало відкривалися Блохін та Родіонов і куди рідко встигав Дем'яненко...

Виникає природне запитання: чому не було реалізовано фактично жодного тактичного принципу, завдяки яким команда мала переконливий вигляд у попередніх іграх. Мабуть, причина, як і біда, не буває однією. Я бачу декілька факторів. І принаймні два з них мають цілком очевидний об'єктивний характер. Перший—це короткочасніснісіть передзмагового тренувального збору, що практично тривав 8-го, 9-го і 10-го листопада. За три дні нам не вдалося збалянсувати функціональний і особливо психологічний стан гравців. Другий об'єктивний фактор пов'язаний з гранично невдалим для нас розкладом рейсу літака Аерофлоту... доставили нас до Лісбону вночі 10 листопада—за три дні до матчу... Та все це—супутні фактори. Гірка істина полягає в тому, що збірна СССР знову, як і торік в Еспанії, а також на попередніх відбірних етапах чемпіонатів світу та Европи, не виграла вирішальний поєдинок. Вишикується певний систематичний ряд, а отже, є деякі стабільні причини, що заважають нам, і в них на часі розібратися..."

В дальшому Лобановський розглядає деякі інші причини цих невдач, виправдується, „відгризається".

„Нещодавно мене спитав один журналіст,—закінчує Лобановський,—чи можу я сказати впевнено самому собі, що знаю такі засоби й методи, які могли б допомогти збірній СССР виграти першість світу. Моя відповідь була природною: якби знав, давно поділився б з усіма. Не існує і, мабуть, ніколи не існуватиме команди, яка перемогла б усіх, завжди й скрізь, за будь-яких обставин. Відкриття в гонитві за образом ідеальної команди є невичерпними. Наше тренерське життя—в цій гонитві",—закінчив В. Лобановсьий.

Очевидно, Лобановский не може звернути увагу на найважливішу причину, чому збірна СССР не може дорівняти малій Португалії, а це є найосновніша політична. Змагуни українці, грузини, білоруси, вірмени і інші ніколи не будуть вповні віддавати свої сили в міжнародних змаганнях, будучи свідомими, що їх осяги вписуються на конто росіян. Так само російські футболісти, такі як Гаврилов і Черенков чи Родіонов, не змагатимуться на повні сили в збірній, у якій головним тренером є українець, а в складі більшість змагунів не-росіян. Про це відкрито говорили змагуни совєтських дружин, що перед кількома роками відвідували ЗСА.

(от)